

Sextortion

- ett korruptionsperspektiv

Danissa Lillo Fuentes

"Varhelst sårbarhet och makt kolliderar och de som har anförtrotts myndighet, missbrukar sin makt i utbyte mot en personlig fördel. Där den förmånen har formen av en sexuell tjänst, är det sextortion" (IAWJ, 2008)

Handledare: Kjell-Åke Nordquist

Enskilda Högskolan Stockholm

Tack!

Jag vill rikta ett stort tack till min handledare Kjell-Åke Nordquist för vägledning, återkoppling och synpunkter, de har varit så värdefulla. Sedan vill jag även tacka respondenterna som tog sig tiden och svarade på mina frågor. Slutligen vill jag tacka min syster Nina och min kompis Pernilla som har uppmuntrat mig genom studiens gång samt läst igenom rapporten oräkneliga gånger.

Ett stort tack!

Danissa Lillo Fuentes

Maj 2021

Abstract

Sextortion is a gendered form of corruption that takes place when those trusted with power abuse it, to sexually take advantage of those dependent on that power. This type of crime has long been anonymous but it is gaining importance through reports, studies and awareness actions by well-known international organizations.

The purpose of this study was to review sextortion from a corruption point of view. As well as to examine if sextortion has been integrated in Sida's anticorruption agenda and map efficient actions against sextortion.

By conducting a literature study and interviews, it has been possible to create a comprehensive description of its challenges. A feminist approach in combination with intersectionality helped to visualize how sextortion is trivialized and attributed as normalized and institutionalized in some parts of the world.

The term sextortion is associated with several meanings that make unambiguous acceptance difficult. In the same way, it is difficult to identify sextortion in Sida's anti-corruption plan in spite of their commitment to fight sextortion. On the bright side, Jammu and Kashmir became in 2018 the first state in India to criminalize sextortion against women and sextortion has been included in the Global Corruption Barometer 2019 for LAC and MENA.

To conclude, the best option is to incorporate sextortion under anti-corruption laws. Where there is an abuse of power and an undue advantage, should be enough to invoke the law.

Engelsk titel

Sextortion – A Corruption Perspective

Nyckelord: Sextortion; intersektionalitet; korrupktion; Sida; Need & Greed korrupktionsteori

Förkortningar

ANEW African Civil Society Network for Water and Sanitation

CPI Corruption Perception Index

DiVA Digitala Vetenskapliga Arkivet

EBA Expertgruppen för biståndsanalys

FN Förenta nationerna

GBV Gender-based violence (Könsbaserad våld)

GCB Global korruptionsbarometern

HPGB Humanitarian Policy Group

HRBA Human-Rights Based Approach

IAWJ International Association of Women Judges

IBA International Bar Association

IACC International Anti-Corruption Conference

IMM Institutet mot mutor

KTO Karibu Tanzania Organization

LAC Latinamerika och Karibien

MENA Mellanöstern och Nordafrika

MR Mänskliga rättigheter

SDG:s Sustainable Development Goals (Globala målen för hållbar utveckling)

SEAH Sexuella utnyttjanden, övergrepp och sexuella trakasserier

Sida Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete

SIWI Stockholm International Water Institute

TAWJA Tanzania Women Judges Association

TI Transparency International

TI Sverige Transparency International Sverige

WGF Water Governance Facility

UD Utrikesdepartementet

U4 Anti-Corruption Resource Center

UNCAC FN: s konvention mot korruption

UNDP United Nations Development Programme

UNODC United Nations Office on Drugs and Crime

UNTOC FN:s konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet

UN Women Förenta nationernas kvinnokommission

Ordlista

Intersektionalitet – uttrycket används för att beteckna hur olika maktordningar och diskrimineringsgrunder påverkar och ibland förstärker varandra, en enskild maktordning kan inte förstås oberoende av andra.

Kickbacks - otillåtna provisioner är ett upplägg genom vilket en leverantör betalar en del av kontraktsvärdet till den person som såg till att leverantören blev avtalspart eller som gav leverantören någon annan förmån.

Nepotism - svågerpolitik, är favorisering av släktingar eller vänner, i affärslivet eller politiken, utan hänsyn till meriter.

Quid pro quo - "något för något", "tjänster och gentjänster" eller "ge och ta" är ett latinskt uttryck för ett jämställt byte eller ersättning för tjänster och varor.

Sextortion - en form av korruption som uppstår när en myndighetsperson utnyttjar sin makt och kräver eller accepterar en sexuell tjänst för att bevilja eller utföra en offentlig tjänst.

Innehållsförteckning

1. Inledning	10
1.1 Syfte och frågeställning.....	11
1.2 Tidigare forskning.....	11
1.3 Avgränsningar.....	12
1.4 Disposition.....	12
2. Bakgrund	13
2.1 Korruption.....	13
2.2 Definition av sextortion.....	17
2.3 Sextortion.....	19
1.1.1 Förekomst av sextortion.....	20
1.1.2 Problematik kring sextortion.....	23
3. Teoretiskt ramverk	26
3.1 Feministisk ansats.....	26
3.2 Intersektionalitet.....	27
4. Metodiskt tillvägagångssätt	29
4.1 Kvalitativ metod.....	29
4.2 Litteraturstudie.....	31
4.3 Skriftiga intervjuer.....	32
4.4 Analys av insamlade data.....	35

4.5	Etik och forskarroll	35
5.	Resultat och analys.....	37
5.1	Begreppet sextortion	37
5.2	Sökning av ordet sextortion.....	39
5.3	Sextortion inom Sidas handlingsplan mot korruption	40
5.4	Insatser mot sextortion.....	42
5.5	Antikorruptionsmetoder mot sextortion.....	50
6.	Diskussion och slutsatser.....	53
6.1	Syfte och frågeställningar	57
6.2	Slutsatser	59
6.3	Reflektion kring studiens metod och teori.....	60
6.4	Förslag till fortsatta studier	61
	Bibliografi.....	63
a)	Bloggar.....	65
b)	Internetsidor.....	66
c)	YouTube.....	68
	Bilagor	69
a)	Dokumentation litteraturstudien.....	69
b)	Frågor Sida antikorrupcion	70
c)	Frågor Sida jämställdhet	71

d) Frågor Jämställdhetsmyndigheten	72
e) Frågor UD	73
f) UNOCD Fotnot	74
g) Sökningar och träffar på "sextortion"	75

Figurer

Figur 1 Omständigheter där sextortion kan uppstå	21
Figur 2 Sextortion utifrån ett korruptionsperspektiv	59

Tabeller

Tabell 1 Respondenter	34
Tabell 2 Sammanfattning av antalet träffar på ordet "sextortion"	39
Tabell 3 Dokumentation litteraturstudien	69
Tabell 4: Antal träffar på sökningen "sextortion"	75

Hela byar förstördes av en cyklon i Moçambique och krävde många liv. Tiotusentals människor befann sig hemlösa och i ett desperat behov av skydd och mat. När hjälp anlände krävde, några fördelningsansvariga, sexuella tjänster i utbyte mot mat och medicin. (Carnegie, 2019) – Det är sextortion.

1. Inledning

Sextortion är en välkänd praxis i många länder och börjar få den uppmärksamhet den förtjänar genom studier och rapporter publicerade av från bland andra Expertgruppen för biståndsanalys (EBA), International Association of Women Judges (IAWJ) och Transparency International (TI).

Studien publicerad av EBA visar att närvaron eller frånvaron av sextortion som fenomen gör skillnad för möjligheten att ta itu med och vidta åtgärder mot sextortion. Utan existensen av sextortion som begrepp kommer konsekvenserna av kombinationen av transaktionsaspekten och maktasymmetrin sannolikt att förbli osynliga. Detta försvårar också arbetet med att formulera lagstiftning och politiska verktyg kring sextortion (Eldén m.fl. 2020:19).

Feigenblatt (2020:2) instämmer och menar att sextortion länge har varit en tyst form av korrupktion. Få projekt, lagar eller strategier har utvecklats för att ta itu med problemet. Det föreligger också svårigheter att anmäla sextortion och att få en faktisk prövning, vilket ytterligare bidrar till bristande kunskap om begreppets förekomst. Sammantaget har detta lett till att forskare inte frågar offret rätt frågor för att förstå sextortion, statistiska system saknar lämpliga kategorier för att registrera de få mål som går till domstol och klagomål inte hanteras korrekt.

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) framhöll år 2018 behovet av en helhetssyn på sextortion samt förslag på hur det kunde hanteras. En av slutsatserna var att det finns behov av mer grundlig kunskap om sextortion och EBA rapporten är ett resultat av det (Eldén m.fl. 2020:19).

1.1 Syfte och frågeställning

Det övergripande syftet med denna uppsats är att utforska om begreppet sextortion har fått genomslag ur ett korruptionsperspektiv och om/hur det har integrerats i Sidas antikorrupsionsagendan. Vidare klarlägga metoder mot sextortion och dess effektivitet.

Frågeställningen är deskriptiv men kompletteras av ett förändringsperspektiv:

- Hur har sextortion inkorporerats i Sidas handlingsplan mot korruption?
- Vilka insatser har hittills visat sig effektiva mot sextortion?
- Vilka etablerade antikorrupsionsmetoder är effektiva också mot sextortion?

1.2 Tidigare forskning

En sökning på "sextortion" i den Digitala Vetenskapliga Arkivet (DiVA) ger två resultat. Det ena är en kandidatuppsats av Yasmine Amahzoune där sextortion definieras som "hot och utpressning på nätet där information, bilder eller videos av sexuell karaktär används för att framtvinga ytterligare bildmaterial, sexuella handlingar eller pengar" (Amahzoune, 2018:17), ordet korruption förekommer inte i uppsatsen.

Det andra är en presentation från 2020 "Metoo as sextortion: Approaching testimonies from metoo through a corruption lens" av Åsa Eldén, Silje Lundgren och Sofia Jonsson.

Ovannämnda författare, Åsa Eldén, Silje Lundgren, Sofia Jonsson samt Dolores Calvo och Elin Bjarnegård har också skrivit rapporten "Sextortion: Corruption and Gender-Based Violence" utgiven av EBA i juni 2020. Rapporten avhandlar begreppet sextortion, presenterar fallstudier från Tanzania och Colombia, samt ger rekommendationer om arbetet mot sextortion inom bistånd (Eldén m.fl. 2020:135). Deras rapport var en inspirationskälla och en av de viktigaste källorna till sekundärdata till denna uppsats.

Ytterligare har ett flertal viktiga rapporter och studier avhandlat sextortion utgivna av IAWJ, International Bar Association (IBA), Stockholm International Water Institute (SIWI), TI, U4 (Anti-Corruption Resource Center) och United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC).

1.3 Avgränsningar

Denna uppsats utforskar om begreppet sextortion, enligt given definition, har fått genomslag och fokus ligger på korruptionsaspekten. En annan avgränsning som kanske är given, är fokus på bistånd.

En omdefinition har gjorts genom att skilja på sextortion som korruption (myndighets/offentlighetsbaserat) och sextortion som könsbaserat våld (GBV). Maktobalansen förekommer oavsett om det är att kräva sex som betalning av muta eller utifrån GBV aspekten.

När rapporten hänvisar till korruption så bortses ekonomisk brottslighet, som exempelvis mutaffärer och skattefusk inom den privata sektorn. Korruption i studien avgränsas till konflikter mellan privat och offentligt agerande.

På grund av studiens tidsbegränsning så begränsas studien till en granskning som baseras på befintligt material och skriftliga intervjuer med sakkunniga.

1.4 Disposition

Rapportens utformning är ett sätt att dela in materialet efter dess relevans. Kapitel två inleder med en bakgrund av korruption för att sedan övergå till sextortion. I kapitel tre och fyra presenteras det teoretiska ramverket och det metodiska tillvägagångssättet. I det femte kapitlet presenteras resultaten och analysen i en uppdelning baserad på studiens frågeställningar. Inledningsvis finns en sektion för begreppet sextortion då det var relevant för studien. I kapitel sex förs en diskussion över studiens syfte och frågeställningarna besvaras utifrån materialet från kapitel två och fem. Avslutningsvis presenteras slutsatserna samt en eftertanke kring studiens metod och teori samt förslag till fortsatta studier.

En lärare i Australien utnyttjar sin position för att kräva kvinnliga studenter på sex i utbyte mot högre betygsättning. (UNOCD, 2020) – Det är sextortion.

2. Bakgrund

Detta kapitel ger en bakgrund av begreppen korruption och sextortion samt belyser problematiken kring sextortion.

2.1 Korruption

Karlsson (2003:8) förklarar att ordet korruption härstammar från latinets *corruptio*, ett ord vars mening har starka moraliska övertoner: "fördärvt tillstånd" eller "förfall", och gäller både individ och samhälle. Enklare sagt betyder korruption helt enkelt "mutning". Vidare förklarar han att begreppet korruption praktiskt taget alltid används i samband med offentligt anställda personer som på ett eller annat sätt missbrukar sin tjänsteställning. Begreppet förutsätter alltså en distinktion mellan en privat sfär och det "offentliga intresset".

FN:s konvention mot korruption (UNCAC) är det enda rättsligt bindande internationella multilaterala avtalet om antikorrupktion. Konventionen antogs av FN:s generalförsamling i oktober 2003 och trädde i kraft i december 2005. De medlemsstater som har ratificerat konventionen förväntas samarbeta i utredningar som rör korruption. Konventionen kräver vidare att det civila samhället och ickestatliga organisationer deltar i ansvarsförfaranden och understryker vikten av medborgarnas tillgång till information. Fram till 2020 hade 187 medlemmar ratificerat konventionen. Enbart elva av FN:s medlemsländer har inte ratificerat konventionen¹. (UNODC, u.å.)

---

¹ Andorra, Barbados, Eritrea, Monaco, Nordkorea, Saint Kitts & Nevis, Saint Vincent & the Grenadines, San Marino, Somalia, Surinam och Syrien.

Regeringens har presenterat en handlingsplan mot korruption 2021–2023 "Ett utvecklat arbete mot korruption i den offentliga förvaltningen". Regeringen slår fast i handlingsplanen att ett utvecklat arbete mot korruption bör utgå från en bred definition av begreppet korruption. Det innebär att såväl vissa brottsliga och icke brottsliga beteenden bör omfattas, då olika studier framhåller att en bred definition har betydelse för vilka förebyggande insatser som är relevanta. Enligt handlingsplanen innebär korruption i den offentliga sektorn "att utnyttja en offentlig ställning för att uppnå otillbörlig vinning för sig själv eller andra" och ansluter sig därmed till Transparency Internationals svenska definition som innebär att korruption är "att utnyttja sin ställning för att uppnå otillbörlig fördel för egen eller annans vinning". (UD, 2021: intervju; Regeringskansliet, 2020:4)

Dessvärre saknas det mätningar av hur omfattande korruptionen är i Sverige eftersom korruption är mycket svårt att mäta. Exempelvis innehåller den officiella kriminalstatistiken uppgifter om antalet anmälda mutbrott, men tyvärr anmäls inte alla brott och mörkertalet är stort. Liknande situation förekommer i riksenheten mot korruption vid Åklagarmyndigheten som handlägger samtliga brottsmisstankar om tagande och givande av muta samt brottsmisstankar som hör nära samman med dessa brott. Corruption Perception Index (CPI) är en mätning som tas fram av TI som mäter uppfattningar om korruption i den offentliga sektorn. Sverige har aldrig varit sämre än sexa i CPI:s internationella ranking men tendensen under de senaste tre åren visar på en något lägre nivå än tidigare under det senaste decenniet. (Regeringskansliet, 2020:6)

Enligt Polismyndigheten i Sverige är korruption ett samlingsbegrepp för att ge och ta emot muta, trolöshet mot huvudman samt att utnyttja sin ställning för att uppnå otillbörlig fördel för egen eller annans vinning. Vidare menar man att det inte finns någon enhetlig definition av begreppet korruption. Viktigt att påpeka är att "ett försök att ge eller få en muta är ett fullbordat brott oavsett om det lyckas eller inte" och en person som blir erbjuden en muta måste aktivt säga nej för att inte riskera att begå ett brott (Polismyndigheten, u.å.).

Baserad på rapporten ”Women and corruption in the water sector” (UNDP-SIWI Water Governance Facility, 2017 :9–10), presenteras kortfattat några korruptionsmetoder utifrån relevansen för denna studie.

Inom forskningen finns det många teorier om korruption, Principal-Agentmodellen anses vara den dominerande och det finns ett flertal varianter av modellen. Vidare är bedrägeritriangeln en korruptionsteori som är användbar för att förstå det allmänna beteendet, möjliggöra miljö och moraliskt resonemang bakom korrupt uppförande samt hur de olika elementen ömsesidigt förstärker varandra. Denna teori kompletterar Principal-Agentmodellen och menar att individer tar del i en korruptionstransaktion på grund av att det finns ett samspel mellan incitament (av finansiell eller annan natur), möjlighet (position eller makt som kan missbrukas) och rationalisering (motiv för att agera oetiskt, "Alla gör det"). (UNDP-SIWI Water Governance Facility, 2017:9–10 refererar till Ackerman, 1978, Klitgaard, 1988 och Cressey, 1953).

Ytterligare ett argument för att korruption ofta är systematisk är att inkomstskillnad är en avgörande faktor. Exempelvis när anställda inom den offentliga sektorn är underbetalda blir den vanliga förväntningen att ersättning i stället kommer från de som är i behov av tjänsterna. (UNDP-SIWI Water Governance Facility, 2017:9–10 refererar till Klitgaard, 1988).

Detta leder till en korruptionsmodellen ”Need & Greed”, som baseras på behovs- och girighetsaspekten. Den utgår ifrån att personer utövar korruption för att antingen ha tillgång till tjänster de är berättigade till men som är villkorade av korrupta utbyten (behov) eller för att få personliga fördelar (girighet). Modellen markerar skillnaden i frivillighet i olika korrupta transaktioner och skiljer på situationer som sträcker sig utifrån behov till girighet. Girighetsaspekten inträffar när mutan används för att få personliga fördelar, vilket gör det svårare att upptäcka, då båda aktörerna agerar medvetet felaktigt. Utifrån behovsaspekten motiveras det korrupta beteendet av personliga vinster för agenten men säkerligen mindre för den som måste ge mutan. Här finns det en maktobalans som

inte ger den behövande partnern annat alternativ än att ge efter för att säkerställa tillgång till exempelvis grundläggande tjänster, såsom vatten eller medicin (UNDP-SIWI Water Governance Facility, 2017:10).

Denna typ av korruptionsrisker, behov och girighet är vanliga inom humanitärt bistånd (UNDP-WGF-SIWI, 2017:10 refererar till Bailey, 2008) och modellen är användbar för att förklara en hel del av de korrupta aktiviteterna som pågår inom vattensektorn och speciellt varför kvinnor accepterar att betala mutor och att mutan ibland är kvinnans kropp (UNDP-SIWI Water Governance Facility, 2017:10, 16).

Värt att notera är att orsaker till korruption inom vattensektorn anses vara en miljö som möjliggör oförrätter, brist på ansvarighet och transparens, svagt ledarskap och administrativa processer (UNDP-SIWI Water Governance Facility, 2017:9–10).

UNOCD rapporten "The Time is Now – Addressing the Gender Dimensions of Corruption" (2020:43) lyfter fram hur effekterna av korruption är könsbestämda. Sida (2019:5) instämmer och menar att kvinnors lägre status och ställning i samhället gör dem utsatta för korruption. Dessutom påverkas kvinnor mer direkt än män av korruption inom offentliga tjänster såsom utbildning, hälsa och vatten. När fattiga kvinnor saknar medel för att muta korrupta tjänstemän eller personer som innehar maktpositioner, riskerar de att utsättas för övergrepp.

När resurser är begränsade inom offentliga tjänster så försvagas de ytterligare av korruption, exempelvis krav på mutor för att registrera ett barn i skolan, och det anses generellt skada kvinnor mer än män. Andra viktiga faktorer är att kvinnor uppfattas som ett lätt byte då de har mindre socioekonomisk makt och därmed både mindre handlingsfrihet och resurser än män. (UNOCD, 2020:43)

Utifrån antagandet att korruption är könsbestämd så granskar UNOCD studien (2020:43–44) hur kvinnor, flickor och icke binära personer är mer benägna att utsättas för påtryck och att använda sina kroppar som korruptionsvaluta. Även om

fakta om denna typ av korruption tenderar att vara anekdotisk, så är det en realitet i stora delar av världen. När sexuella tjänster utgör korruptionsvalutan är innebörden av utbytet könsbestämt och direkt inblandat i korruptionens olika påverkan på kvinnor.

Eldén m.fl. (2020:3) förklarar denna typ av korruption särskilt drabbar människor i extremt sårbara situationer såsom exempelvis fattigdom, postkonflikt-kontexter, eller vissa migrationssammanhang.

Med ovanstående korta översikt av korruption utifrån studiens syfte, underlättas förståelsen för övergången till uppsatsens ämne "Sextortion - ett korruptionsperspektiv".

2.2 Definition av sextortion

Det var IAWJ som myntade begreppet "sextortion" för situationer där sexuella tjänster ersätter pengar eller andra krav i korrupta transaktioner samt som ett verktyg för att synliggöra former av missbruk som annars skulle förbli osynliga (TI Sverige, 2019; Eldén m.fl. 2020:16).

I EBA rapporten utvecklar Eldén m.fl. (2020:110) definitionen av sextortion genom att lägga till aspekter som de har funnit viktiga att lyfta fram för att hindra att sextortion förblir osynligt och därmed bidra till att möjliggöra hanterande av sextortion. "Sextortion är en form av korruption och könsbaserat våld. Det innebär att en person missbrukar sin maktposition för att få tillgång till en sexuell tjänst i utbyte mot en tjänst eller förmån som hen har möjlighet att bevilja eller undanhålla i kraft av sin position. Sextortion är en korrupt handling där valutan är sex, och en sexuell handling där utbytet, quid pro quo, medför en form av tvång. Ansvaret för sextortion ligger alltid hos den part som missbrukar sin position (förövaren), och utbytet bidrar till skam, rädsla och osynliggörande genom att offret framställs som 'medskyldigt'. Sextortion är en kränkning av mänskliga rättigheter och ett missbruk av makt, och måste förstås i relation till de köns- och maktrelationer och -normer som utgör handlingens sammanhang." (Eldén m.fl. 2020:3)

Enligt U4, är definitionen av sextortion: "maktmissbruk för att uppnå sexuell fördel eller förmån" (U4 Glossary, u.å.).

Vidare definierar Institutet mot mutor (IMM), i sin ordlista, sextortion som: "förkortning för sexual extortion, är en form av utpressning genom sexuella tjänster. Exempel på sextortion är när en person, i stället för att betala mutor i form av pengar, tvingas utföra sexuella tjänster för att exempelvis få tillgång till vård, bra skolbetyg eller godkända tillstånd. Sextortion är en vanlig form av korruption i vissa delar av världen och ofta ett alternativ för fattiga familjer som inte har råd att betala mutor i form av pengar. Sextortion drabbar främst kvinnor och unga flickor" (IMM, 2019).

Sida å andra sidan hänvisar till TI:s definition av sextortion: "Sida - och många andra organisationer - definierar korruption som" Missbruk av makt, förtroende eller ställning för otillbörlig vinst." Vanliga former av korruption är mutor, utpressning, förskingring, kickbacks, nepotism, bedrägeri och brott mot förtroende. Mutor kan vara i pengar, i tjänster eller i form av att uppnå onödigt inflytande. En annan form av korruption som har en lång historia men som nyligen har gjorts synlig är sextortion" (Sida, 2019:3).

Då denna studie fokuserar på sextortion utifrån ett korruptionsperspektiv kommer följaktligen en modifierad definition av sextortion att användas: "Sextortion, som en form av korruption, uppstår när en myndighetsperson utnyttjar sin makt och kräver eller accepterar en sexuell tjänst för att bevilja eller utföra en offentlig tjänst."

För att avgöra vilka fall av sextortion som kan hanteras ur ett korruptionsperspektiv ska följande tre villkor vara uppfyllda: (Feigenblatt, 2020:8):

- 1) Missbruk av auktoritet: förövaren använder makt som anförtrotts hen för personlig vinst.

- 2) Quid pro quo: förövaren kräver eller accepterar sexuella tjänster i utbyte mot förmån som hen har makt att tillhandhålla.
- 3) Psykologisk press: förövaren utövar mentalt press snarare än fysiskt våld för att få sexuella fördelar. Maktbalansen mellan förövaren och offret möjliggör att förövaren kan utöva påtryckning.

2.3 Sextortion

I U4 rapporten "The gendered impact of corruption: Who suffers more – men or women?" konkluderar författarna att det knappa kvantitativa empiriska beviset återspeglar det som rapporteras i undersökningarna och kanske inte fångar upp sextortion, eller återspeglar existerande ojämlikheter och kulturella faktorer som driver förhållandet mellan män och kvinnor. Att påstå att kvinnor lider mer av korruption än män kan vara en generalisering, baserad på befintliga kvantitativa bevis, men vad som är påtagligt är att kvinnor lider på särskilt avskryvbara sätt (Boehm & Sierra, 2015:4).

TI:s rapport (Feigenblatt, 2020:2–3) kommer fram till att sextortion förekommer i alla sektorer, inklusive utbildning, polis, domstolar och offentlig förvaltning. Vidare framhålls det att det kan drabba vem som helst, men det är oproportionerligt hög förekomst hos marginaliserade och utsatta grupper. Enligt IAWJ (2015:192) drabbar sextortion kvinnor, män, pojkar och flickor men förövarna av dessa fall var uteslutande män. Tyvärr rapporteras inte många fall då det är svårare att anmäla sextortion än andra former av korruption. Detta beror delvis på att sextortionoffer drabbas av socialt stigma och kulturell tabu, det är också svårt att bevisa att en sexuell handling framtvungades. Vidare finns det inga adekvata rapporteringsmekanismer som kan ge offer det stöd de behöver (Feigenblatt, 2020: 2–3).

Enligt Eldén m.fl. (2020:5) är maktmissbruk och utsatthet två centrala element för att förstå sextortion, vidare måste en handling, för att räknas som sextortion, av den som kräver eller accepterar en sexuell tjänst, erbjuda någon form av gentjänst

då det är transaktionen som skiljer sextortion från andra former av sexuella trakasserier och utnyttjande.

EBA rapporten inkluderade två fallstudier, en i Colombia och den andra i Tanzania. Sammanfattningsvis är sextortion normaliserat och institutionaliserat i båda länderna och återfinns i olika samhällssektorer och nivåer. Sextortion som begrepp används inte i Colombia medan det förekommer i Tanzania med ett eget begrepp på swahili, "rushwa ya ngono" och är en erkänd företeelse. Det finns överlag en medvetenhet om sextortion i Tanzania, vilket är ett resultat av kvinnorrättsorganisationers ansträngningar i samarbete med exempelvis FN och Tanzanias regering (Eldén m.fl. 2020:6).

På Jämställdhetsmyndighetens (2021) hemsida finns artikeln "Sextortion – när män i maktposition kräver sex som muta" som hänvisar till att Sidas antikorrupsionsarbete med partnerländerna, uppmärksammat frågan om sextortion genom arbete med jämställdhetsintegrering. Vidare uppmärksammas EBA rapporten och det finns en länk till rapporten i slutet av artikeln.

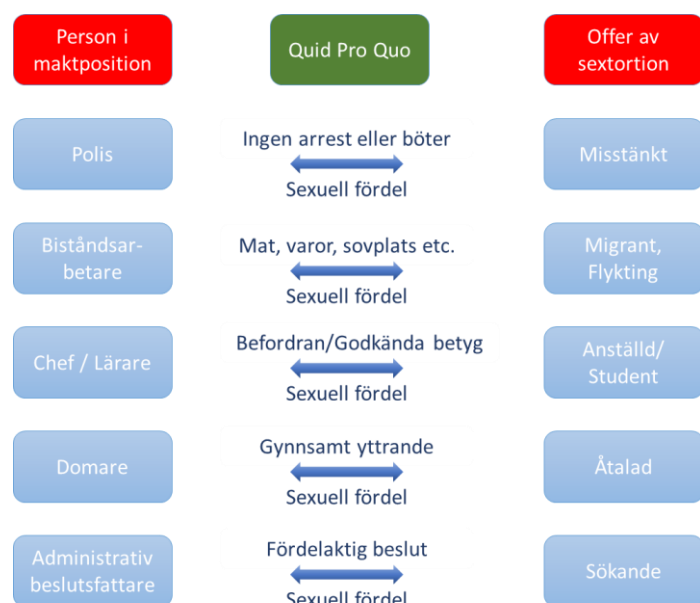
En viktig aspekt som artikeln tar upp är att sextortion inte är ett centralt begrepp i Sverige då det finns lagstiftning som täcker upp både inom korrupsions- och sexualbrottsområdet, däremot är sextortion en aktuell fråga för svenskt utvecklingsamarbete. Sextortion i Sverige skulle trots avsaknad av våld betraktas som sexualbrott, i vissa fall även våldtäkt. Sveriges nya sexualbrottslagstiftning, samtyckeslagen och oaktsam våldtäkt är relevanta här och barn är särskilt skyddade. För att dömas för våldtäkt krävs i de flesta andra länder fortfarande att offret ska bevisa att de gjort motstånd, menar Anna Collins Falk, senior utredare som arbetar med internationella frågor på Jämställdhetsmyndigheten.

1.1.1 Förekomst av sextortion

Enligt Feigenblatt (2020: 11), visar dokumenterade fall att kvinnor drabbas mest av sextortion men det finns fall där män, transpersoner och andra personer med queera uttryck och identiteter har drabbats.

Vidare förklarar han (2020:11) att sextortion fungerar, precis som andra typer av korruption, i samverkan mellan motivation och möjlighet men det faktum att det inte finns så mycket data om sextortion, gör det svårt att studera dess dynamik och mönster. Alla former av korruption är svåra att mäta eftersom de ofta sker i hemlighet, vilket också är fallet med sextortion. Sextortion rapporteras i många fall som incidenter av sexuella övergrepp, könsbaserat våld, transaktionsköp, sexuella trakasserier och sexuella tjänster.

Följande figur illustrerar de omständigheter under vilka sextortion kan uppstå och oavsett förövare och offer, är beteendet den samma - missbruk av anförtrodd makt för personlig sexuell nytta. (IAWJ, 2012:10; Carnegie, 2019:11)

Figur 1: Omständigheter där sextortion kan uppstå (IAWJ, 2012:10; Carnegie 2019:11) Fritt anpassad och översatt av författaren

I den globala korruptionsbarometern (GCB) rapporten för Latinamerika och Karibien (LAC) 2019, publicerad av TI (2019:21), ingår för första gången data om sextortion, definierad som en av de mest förekommande formerna av könsrelaterad korruption. Kvinnor tvingas till att ge sexuella tjänster i utbyte mot allmänna tjänster såsom vård och utbildning. Vidare fastslår TI att sextortion är en viktig fråga då en av fem medborgare har upplevt sextortion vid kontakt med

myndigheter eller känner någon som har upplevt det. Dessutom pekar bevis mot en könsförskjutning som särskilt drabbar kvinnor när mutans valuta är sex.

I GBC rapporten för Mellanöstern och Nordafrika (MENA) 2019, rapporterades att 57 procent av de tillfrågade kvinnorna i Zimbabwe behövt erbjuda sexuella tjänster i utbyte mot jobb, medicinsk vård och även när det gäller ansökningar till skolor för deras barn (Feigenblatt, 2020:12).

Feigenblatt (2020: 12–19) har dokumenterat specifika fall av sextortion inom olika sektorer men påpekar att avsikten inte är att vara representativ för någon särskild sektor.

Migration: sextortion har observerats i migrationskanaler och kvinnor är ständigt utsatta. Det är vanligt att män ger pengar men att kvinnor måste betala det dubbla priset, pengar och sex. Ett annat problem är att kvinnor och flickor ibland blir tvungna att betala med sex för mutor som manliga släktingar inte har råd att betala. Enligt TI:s rapport är sextortion så välkänt bland papperslösa migranter att många kvinnor införskaffar preventivmedel innan de åker och andra anländer gravida till sin destination. (Feigenblatt, 2020:12)

Offentlig sektor: inom den offentliga sektorn sker sextortion i samband med beslutsfattande om anställning och befordran. I en undersökning från 2013 i Sydafrika fann man att 84 procent av offren för sextortion var kvinnor som drabbades i sammanband med att de sökte jobb eller befordran. (Feigenblatt, 2020:14)

Flyktingläger: sextortion anses vara vanligt i flyktingläger och naturkatastrofområden där befolkningen är beroende av hjälp för sin grundläggande överlevnad. Det har observerats fall där FN personal har anklagats för att utnyttja flyktingarnas sårbarhet för att få sexuella tjänster mot löften om att bli skickade till ett land i väst. (Feigenblatt, 2020:15)

Andra sektorer där det har observerats fall av sextortion är inom rättsväsendet, polisen, markrelaterade ärenden, utbildning och grundläggande tjänster såsom vatten och elektricitet. (Feigenblatt, 2020:13–19)

1.1.2 Problematik kring sextortion

IAWJ (2018) konstaterar att sextortion är ett globalt fenomen som har en förödande inverkan på kvinnor och andra utsatta sårbara personer. Det berör nästan alla sektorer och hindrar tillgång till bland annat statliga tjänster, utbildning och sysselsättning. Sextortion orsakar inte bara en enskild skada utan har, liksom andra former av korruption, omfattande konsekvenser för jämställdhet, demokrati, ekonomisk utveckling samt fred och stabilitet.

Enligt Eldén m.fl. (2020:3) äger sextortion rum i en gråzon vilket resulterar i att sextortion hamnar mellan stolarna, handlingen passar inte in i de traditionella definitionerna av vare sig korruption eller könsbaserat våld.

Lagstiftningsluckor och brist på bevis verkar vara de största hindren för att ge offren lagligt stöd. I avsaknad av lagstiftning som direkt riktar sig till sextortion, måste stöd sökas i existerande rättsliga ramar för korruption och könsbaserat våld. Även om dessa lagar överlappar varandra och är användbara juridiska verktyg så är det svårare att väcka åtal inom någon av dessa lagrum, eftersom fall av sextortion faller mellan stolarna (IAWJ, 2012:6; UNOCD, 2020:46). Eldén m.fl. (2020:6) menar att transaktionsaspekten bidrar till att framställa offret som medskyldig till handlingen. Detta legitimerar det sexuella utbytet, och blir därmed en strategi för förövaren att minska risken att ställas till svars för sitt brott. En vanlig orsak till att åklagare och domare misslyckas med att tolka korruptionslagar där sex har använts som muta är att de hävdar att ”de inte hade tänkt på det” (Feigenblatt, 2020:26).

FN:s konvention mot korruption (UNCAC) och FN:s konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet (UNTOC) innehåller tillräckliga

formuleringar för att täcka otillbörliga tjänster som sex inom korruption även om det inte nämns uttryckligen i konventionerna (UNODC, u.å.).

Feigenblatt (2020:26) hävdar att den största fördelen med att lagföra sextortion utifrån korruption är att förekomsten av sexuell aktivitet, när det finns en *quid pro quo*, utgör både maktmissbruk och en otillbörlig fördel, vilket är tillräckligt för att åberopa lagen. På detta sätt kringgås frågan om samtycke som ofta resulterar i att ärenden avslås när könsbaserat våld åberopas.

Ett annat problem är att sextortion är underrapporterat och får liten uppmärksamhet från antikorrupsionssamhället (IAWJ, 2018). Korrupsionslagstiftningen har varit inriktad på att ta itu med finansiella mutor och även om det kan argumenteras att lagstiftningen är tillräckligt bred för att tillåta en tolkning som inkluderar även icke finansiella former av mutor, används tyvärr den tolkningen sällan i praktiken (Feigenblatt, 2020; UNOCD, 2020:45–46).

Eldén m.fl. (2020:5–6) argumenterar att det finns utmaningar med att lagföra misstänkta för sextortion. Detta gäller både inom korrupsionslagstiftningen, som ofta inte inkluderar sexuella tjänster som en form av valuta i mutbrott, och inom sexualbrottslagstiftning, som ofta inte inkluderar korruption. Det finns risker och begränsningar med båda dessa former av lagföring. Om sextortion räknas som en form av korruption, och sexuellt tvång som mutbrott, finns risken att offer för sextortion anses vara medskyldiga till brottet. När sextortion inkluderas i antikorrupsionsarbetet måste risken för att offer kriminaliseras tas i beaktande.

Feigenblatt (2020: 2–3) instämmer eftersom offren som vågar rapportera sextortion riskerar åtal och även fängelsestraff, då sextortion i vissa fall kan tolkas som villigt betalda mutor. Vidare, stödjer forskningsresultat från IAWJ detta då en svaghet med att använda korrupsionslagar i fall av sextortion är att de tenderar att kriminalisera både erbjudandet och tillhandahållandet av mutor, vilket resulterar i att kriminalisera offret. Detta belyser behovet av engagemang från alla

intressenter i att skapa lagstiftning mot sextortion som skyddar och inte kriminaliserar offren (UNOCD, 2020:46).

En annan problematik utifrån ett korruptionsperspektiv är att då transaktionen sker i form av en sexuell tjänst i stället för pengar så finns risken att det faller bort i korruptionsstatistiken. Enligt Eldén m.fl. (2020:4) leder denna snäva förståelse av korruption till en underskattning av globala nivåer av korruption.

Gitlin (2015) är av samma mening och menar att antikorrupsionssamhället bör erkänna sextortion som en distinkt och förödande form av korruption, som förtjänar särskild uppmärksamhet och anpassade åtgärder.

En kvinna i Johannesburg förklarar "om jag inte har pengar för att muta funktionären från vattenbolaget, kommer han att utnyttja mig sexuellt eftersom det är det enda värdefulla jag kan ge honom". (UNDP-SIWI Water Governance Facility, 2017) – Det är sextortion.

3. Teoretiskt ramverk

3.1 Feministisk ansats

Hodson (2020: 42) framhåller att feministiska perspektiv bör inkluderas i alla diskussioner om internationella forskningsmetoder inom mänskliga rättigheter. Feminister ställer frågor om hur kön fungerar i rättssystem och har förmågan att utmana patriarkala normer och värderingar.

Många feminister utgår från verklig mänsklig erfarenhet vilket gör feministisk teori självmedvetet begränsad, preliminär och provisorisk. Genom att börja från grunden kan feministisk metod avslöja en förvrängd bild av mönster av kränkningar av de mänskliga rättigheterna där kvinnors upplevelse och behov förbises. Hodson (2020: 44) refererar till Charlesworth som beskriver denna process som "sökande efter tystnader" inom folkrätt. Vidare menar Hodson (2020:43) att många viktiga frågor, för dem som marginaliseras av staten, inklusive kvinnor, finns i de blinda fläckarna av folkrätt och att genom arbetet med en feministisk ansats att försöka synliggöra och förklara förekomsten av dessa blinda fläckar (Hodson, 2020:43).

Den feministiska ansatsen anser att mänskliga rättigheter har förrått feminismen genom att bidra till strukturell ojämlikhet och blunda för orättvisa. Fyra sätt som bidrar till att befästa ojämlikhet och orättvisa har identifierats: a) kränkningar av kvinnors rättigheter trivialiseras; b) de placeras utanför statens ansvar och tillskrivs kulturella eller religiösa områden; c) de anses vara "inte mänskliga rättigheter"; och d) kränkningar normaliseras i en sådan utsträckning att förändring ses som omöjlig. (Hodson refererar till Charlotte Bunch, 2020:43).

Enligt Svensson (2019:275) är bristande jämställdhet och könsdiskriminerande praktiker ett stort problem och trots alltmer lagstiftning med syfte att främja jämställdhet och motverka diskriminering verkar målen om jämställdhet och ickediskriminering vara långt från att uppnås. Hen menar att såväl ojämställdhet som könsdiskriminerande praktiker tycks vara relativt stabila och uppträder ständigt i nya skepnader. Vidare förklarar hen att något som uppmärksammas alltmer, med hjälp av begreppet intersektionalitet, är också hur könsdiskriminerande bruk samverkar med andra diskriminerande praktiker.

3.2 Intersektionalitet

Ett intersektionellt perspektiv hjälper till att synliggöra hur olika maktordningar samspelar, det vill säga hur olika maktordningar och diskrimineringsgrunder påverkar och ibland förstärker varandra. Termen associeras med Kimberlé Crenshaw som kritiserade genusforskningens uppfattning om kvinnor som endast kvinnor eftersom det finns andra faktorer att ta hänsyn till inom diskriminering, såsom ras/etnicitet, ras/sexuell läggning med mera.

Enligt UNOCD (2020:23) definieras intersektionalitet som den sammankopplade karaktären hos sociala kategoriseringar såsom ras, klass och kön som kännetecknar viss individ eller grupp, och anses skapa överlappande dimensioner av diskriminering eller nackdelar.

En annan aspekt är rättsväsendet som Crenshaw (1989:141–142) var extremt kritisk mot och hen menade att ett sätt att närma sig problemet med intersektionalitet är att undersöka hur domstolar utformar och tolkar svarta kvinnors berättelser. Hen exemplifierade intersektionalitet baserad på en verklig händelse i en bilfabrik i USA där företaget hävdade att det inte fanns grund för diskriminering då företaget anställde kvinnor och svarta arbetare. Problemet låg i att företaget anställde svarta män till produktionen och vita kvinnor till administrativa funktioner men det fanns ingen anställd som var svart och kvinna. Detta exempel visar hur en svart kvinna diskriminerades utifrån två grunder ras

och kön men domstolen dömde till företagets fördel eftersom de anställde både svarta arbetare och kvinnor.

Vidare bygger Crenshaws arbete på betydelsen av skillnaden i kvinnors upplevelse inom ramen för våld vilket är problematiskt då våldet som många kvinnor upplever ofta formas av andra dimensioner. Intersektionalitet är en dynamisk metod, en effektiv ansats för det symbiotiska förhållandet mellan lag och samhälle (Hodson, 2020: 45–46).

Ett feministiskt perspektiv i kombination med intersektionalitet passar bra in på sextortion då det är en situation där kvinnan eller flickan (i de flesta fall) befinner sig i en sårbar situation utifrån två- eller flera dimensionella aspekter, kvinna/fattig, kvinna/fattig/migrant, kvinna/fattig/migrant/sjuk och så vidare. Och som det inte vore nog, tillkommer skuldbeläggning av offret genom att utnyttja hens sårbarhet för att tvinga hen till tystnad.

Enligt Eldén m.fl. (2020:5) spelar sårbarhet en central roll för att förstå utsattheten i en sextortion situation. De lägger ett multidimensionellt perspektiv på fattigdom och menar att "en människas tillgång till materiella och icke-materiella resurser, valmöjligheter, makt och röst har direkt påverkan på hennes sårbarhet i relation till personer i maktpositioner. I en situation där någon är utsatt för sextortion missbrukas denna maktposition, och offrets mänskliga säkerhet kränks."

Många papperslösa flyktingar tvingas av tjänstemän till att betala en dubbel muta - monetära och sexuella - i utbyte mot mat, vatten eller skydd. (TI, 2020) – Det är sextortion.

4. Metodiskt tillvägagångssätt

Detta kapitel beskriver studiens tillvägagångssätt, metodansats, insamlade data, analysmetod samt belyser de etiska övervägandena i uppsatsen.

Vald metodansats är kvalitativ då det var det mest lämpade för att uppfylla studiens syfte. Enligt Bryman och Bell (2011: 417) finns det en uppfattning om en viss samhörighet mellan feministisk forskning och kvalitativ ansats. Denna perception baserar sig huvudsakligen på att en kvalitativ ansats ger feministisk forskning fler möjligheter att uttrycka sig.

För att besvara den deskriptiva frågeställningen samt förändringsperspektivet används främst sekundärdata som kompletteras med primärdata.

Litteraturstudien har tillsammans med data insamlad genom skriftliga intervjuer analyserats utifrån ett feministiskt perspektiv och intersektionalitet.

4.1 Kvalitativ metod

Kvalitativa metoder bidrar till att öka förståelsen av ett problem vilket stämmer överens med studies syfte och frågeställningar.

Enligt Smith och Smith (2018: 70) hjälper interaktion med människor till med att fördjupa förståelsen för beteenden och främjar en bättre förståelse för mänskliga rättigheter. Kvalitativa ansatser kan bidra genom information insamlad om uppfattningar, åsikter och erfarenheter från en direkt involverad målgrupp. Intervjuer, fokusgrupper och undersökningar kan ge inblick i upplevda erfarenheter av implementering av mänskliga rättigheter och även av kränkningar. Att samla in information från människor kan hjälpa till att förklara varför regler

och lagar fungerar eller misslyckas samt till att få en förståelse för vad regeln eller lagen var tänkt att uppnå och eventuella hinder.

Vidare menar Smith och Smith (2018: 71) att en kvalitativ metod ger en bättre förståelse för faktorer såsom sociala normer, könsroller och socioekonomiska omständigheter vilket innebär att forskningen är induktiv. Genom en induktiv ansats blir studien en upptäcktsfärd och inledande perceptioner kan visa sig vara felaktiga.

Eftersom studien avser undersöka om sextortion har fått genomslag, om den har inkorporerats i Sidas antikorrupsionsagenda samt klarlägga vilka insatser och antikorrupsionsmetoder som är effektiva mot sextortion, var valet av kvalitativ forskningsstrategi given. Enligt Bryman och Bell (2011: 405) finns det ofta en viss brist på struktur inom kvalitativ forskning och ett flertal kvalitativa forskare förespråkar en minimal struktur med syftet att fånga upp det väsentliga, vilket i denna studie kan vara en fördel då det är en viss flexibilitet man strävar efter.

Då ett av ändamålen med studien är Sidas hanterande av sextortion inom handlingsplanen mot korruption, har insamlandet av primärdata genomförts i form av skriftliga intervjuer med handläggare på Sida och på utrikesdepartementet (UD).

Innan frågorna skickades så hade kontakt skapats med Sida via elektronisk post och ett zoommöte. Sida valde att svara kollektivt på frågorna så det blev inte nödvändigt att skicka frågorna till flera personer inom Sida. Kontakten med övriga respondenter skapades via elektronisk post.

Till skillnad från kvantitativ forskning, gör den kvalitativa forskningen inte anspråk på att kunna generalisera resultatet. I stället syftar kvalitativ forskning till att få en djup förståelse för den sociala situation som studeras (Bryman & Bell 2011: 387).

Sättet att minimera feltolkningar av det empiriska materialet i en kvalitativ studie är via transparens igenom hela processen (Bryman & Bell 2011: 409). Värt att notera är att den skriftliga intervjun minimerar feltolkningar och utesluter fel vid transkribering av insamlade data.

4.2 Litteraturstudie

För att samla in relevant data för denna studie har datainsamlingen utgått från studiens syfte om att upprätta en beskrivning om sextortion utifrån ett korruptionsperspektiv, varav den primära metoden är en litteraturstudie av sekundärdata.

Sekundärdata är redan existerande information och enligt Tuft (2013:77) är existerande forskningsdata den mest bearbetade formen av sekundärdata och den minst tidskrävande formen av datainsamling.

En litteraturstudie är den del av forskningsprocessen som ger bakgrund till studien och förklarar behovet av forskning när det gäller specifika frågor eller problem. Litteraturstudien sker innan man samlar in primärdata vilket gör det möjligt att bygga på den kunskap som redan finns. (Denscombe, 2017:370)

Vidare hävdar Denscombe (2017:371) att litteraturstudien sätter forskningen i ett sammanhang och placerar forskningen inom ramen för befintliga teorier och praxis samt ger möjlighet att erkänna andras bidrag och hur den aktuella forskningen har påverkats av andras artiklar rapporter och studier.

Litteraturstudien för denna rapport påbörjades genom att söka på ordet "sextortion" på Google. Vidare gjordes också sökningen av ordet sextortion på relevanta myndigheters och organisationers hemsidor. Resultaten blev en så kallad snöbollseffekt, en artikel om sextortion refererade till en rapport om sextortion och den rapporten hänvisade i sin tur till en organisation och så vidare. Då sextortion är ett relativt okänt begrepp så var det ett begränsat antal

organisationer och ännu mindre antal myndigheter som hade skrivit artiklar och rapporter om sextortion eller utfört studier inom ämnet.

Värt att uppmärksamma är att det har varit lika viktigt för uppsatsen att inte hitta ordet sextortion hos myndigheter där det fanns en förväntning av att hitta information om detta.

För att presentera resultaten av sökningen av ordet "sextortion" i utvalda organisationer och myndigheter, tillämpas en kvantitativ metod i form av antal träffar på sökningen i varje hemsida som sammanfattas i en tabell. Ordet sextortion stavas likadant på engelska och svenska vilket underlättade sökningen.

Tillämpade kriterier vid val av källor har varit enkla: statlig myndighet, ideell organisation, information om sextortion, saknar information om sextortion

För att uppfylla uppsatsens ändamål har relevant sekundärdata använts kortfattat under avsnittet "Tidigare forskning", i kapitel två som baseras helt på sekundärdata samt i kapitel fem där resultaten och analysen av studien presenteras.

En komplett lista av artiklar, rapporter, studier samt seminarier som har använts inom litteraturstudien finns i bilaga a.

4.3 Skriftiga intervjuer

Primärdata är data som är insamlad till den aktuella undersökningen (Tuft, 2013:76). Primärdata har samlats in till denna studie via ett skriftligt frågeformulär till utvalda myndigheter.

Bryman & Bell (2011: 467) anser att intervjun förmodligen är den mest använda metoden i kvalitativ forskning och det är dess flexibilitet som gör intervjun så attraktiv för insamling av kvalitativa data. Intervjuer kan vara muntliga eller skriftliga genom exempelvis ett frågeformulär. De kan vara strukturerade, djupgående eller halvstrukturerade (Smith och Smith, 2018: 73).

En skriftlig intervju är en kvalitativ datainsamlingsmetod. En fördel med skriftliga intervjuer är att respondenterna arbetar oberoende av forskaren och ger skriftliga svar i sin egen takt och forskaren engagerar sig inte i processen att fylla i svaren, även om hen skulle vara närvarande när respondenten fyller i frågeformuläret (Denscombe, 2017: 184). En nackdel med skriftliga intervjuer är att man inte kan ställa följdfrågor om svaren är otillräckliga men det fanns möjlighet att kontakta Sida för följdfrågor.

Vidare hävdar Bryman & Bell (2011: 408) att slutsatsernas omfattning av kvalitativa utredningar är begränsade. När exempelvis ostrukturerade intervjuer utförs med ett litet antal individer inom en viss organisation är det praktiskt taget omöjligt att generalisera resultaten. Denna situation är representativ för denna studie då antalet skriftliga intervjuer endast är fyra varav hälften är från Sida. Å andra sidan är studiens syfte att undersöka om sextortion, ur ett korruptionsperspektiv, är del av Sidans antikorrupsionsagenda vilket minimerar generalisering av resultaten. Det finns inte mycket fakta om sextortion och följande citat är tagen ur TI:s rapport "Breaking the silence around sextortion": " Med tanke på brist på data är det svårt att beskriva med säkerhet dynamik, mönster och frekvens av sextortion, inte heller vilka sektorerna eller individerna som mest drabbas är. Anekdotiska bevis är dock ett tecken på problemets omfattning och karaktär" (Feigenblatt, 2020: 12).

Väljer man öppna frågor så är fördelen att informationen som samlas in sannolikt bättre återspeglar respondenternas åsikter då respondenterna får utrymme att uttrycka sig med egna ord. Det finns dock två nackdelar med att använda öppna frågor. För det första kräver de mer ansträngning från respondenternas sida vilket kan minska deras vilja att delta i studien. För det andra är det mer krävande att analysera svaren från öppna frågor (Denscombe, 2017:194). Man bör också utforma frågorna tydligt så att respondenterna inte kommer ifrån ämnet.

Totalt skickades fyra skriftliga intervjuer ut till respondenter baserade på ett ändamålsenligt urval.

Ändamålsenligt urval bygger på principen att få ut relevant information genom att välja objekt baserat på deras attribut och på så sätt få den bästa informationen genom att fokusera på ett relativt litet urval. Urval sker via handplockning baserat på deras relevans för studier och på deras kunskap eller erfarenhet inom området (Denscombe, 2017:41).

Värt att nämna är att det fanns en avsikt att inkludera EBA och TI Sverige i listan av respondenter men då sekundärdata var så pass aktuell och av så bra kvalitet så ansågs den vara tillräcklig för studiens syfte. Både EBA och TI gav ut en rapport om sextortion 2020 och TI Sverige deltog aktivt i en seminarie om sextortion anordnad av EBA.

Det fyra skriftliga intervjuerna gjordes med följande myndigheter och frågorna anpassades beroende på respondenten (se bilagor b – e).

Sida	Antikorrruption
Sida	Jämställdhet
Jämställdhetsmyndigheten	Kontaktperson som arbetar med internationella frågor
Utrikesdepartementet (UD)	Kontaktperson som arbetar med korrupktion och Sexuella utnyttjanden, övergrepp och sexuella trakasserier (SEAH)

Tabell 1: Respondenter

Den skriftliga intervjun besvarades i sin helhet av Sidas kontaktperson för antikorrupktion. Svaret från Sidas avdelning för jämställdhet har inte mottagits ännu.

Respondenten på Jämställdhetsmyndigheten svarade att det skulle kräva mycket långa omfattande svar som hen inte hade möjligheter att besvara inom tidsramen för studien. Respondenten hade i tidigare befattningar, på Sida och på UN Women, arbetat med sextortion och anti-korrupktion samt varit expertstöd till Åsa Elden vid framtagandet av EBA rapporten. Respondentens åsikt är att EBA rapporten är mycket utförlig och är enig med de rekommendationer författarna ger. Vidare

anser respondenterna att sextortion inte är relevant i en svensk kontext utan framför allt relevant inom utvecklingsarbeten med stater där korruption är utbredd och rättsstaten är svag, i samband med svagt genomförande av just lagstiftning kring sexuella utnyttjanden, övergrepp och sexuella trakasserier (SEAH).

Den fjärde skriftliga intervjun skickade till en respondent inom UD och besvarades i generella termer.

4.4 Analys av insamlade data

All insamlade data, primär som sekundär har analyserats genom en systematisk granskning och utifrån ett feministiskt perspektiv i kombination med intersektionalitet för att besvara studiens frågeställningar med syftet att granska sextortion utifrån ett korruptionsperspektiv.

4.5 Etik och forskarroll

Under genomförandet av studien har grundläggande etiska principer beaktats. Alla inblandade informerades om syftet med studien och anonymitet garanterades.

Sida informerades att Sida är en myndighet som omfattas av offentlighetsprincipen, vilket betyder att kommunikation med myndigheten inte kan vara anonym. Det tillför dock inte något till studien att uppge respondenternas namn.

Enligt Smith och Smith (2018:82–83), är det oerhört svårt att uppnå absolut objektivitet och omedvetet kan forskarens förutfattade meningar påverka studies utfall och/eller intervjuer. De vidhåller att det som är viktigt är att forskaren har handlat i god tro och förklarar eventuella fördomar eller influenser hen känner till. Uppriktighet och transparens är nyckeln.

I studien upprätthölls objektivitet i intervjuerna genom användningen av skriftliga frågor. På så vis minskar risken att påverka eller leda respondentens svar.

Då tolkningen av materialet, litteraturstudien och respondenternas svar, var av induktiv karaktär, har jag använt mig av de fakta som framkom under studiens

gång och utmanat de initiala förväntningarna. Exempel på detta är det låga antalet träffar av sökningen av ordet "sextortion" i hemsidor där det fanns förväntningar att hitta material eller avsikten att hitta effektiva insatser mot sextortion medan det empiriska materialet visade att det var snarare en brist.

Ytterligare aspekter som bidrog till en objektiv inställning under studien var det faktum att det inte fanns några kandidat eller magisteruppsatser om sextortion, enligt given definition, som kunde påverka. Vidare har min bakgrund och tidigare yrkesroll präglats av kvantitativa resonemang, vilket gjorde att en kvalitativ induktiv studie till en utmaning. Detta balanserades genom att strukturera en del av informationen i tabeller och figurer.

Unga hbtq asylsökande män besökte RFSL:s rådgivare för att få hjälp med sin asylansökan men krävdes på sexuella tjänster i utbyte. (SvD, 2021) – Det är sextortion.

5. Resultat och analys

5.1 Begreppet sextortion

Litteraturstudien visar att flera rapporter hänvisar till IAWJ när man refererar till sextortion som begrepp. IAWJ myntade begreppet redan 2008 med avsikten att illustrera situationer där sexuella tjänster ersätter pengar eller andra krav i korrupta transaktioner samt som ett verktyg för att synliggöra former av missbruk som annars skulle förbli osynliga (IAWJ, 2008; TI Sverige, 2019; Eldén m.fl. 2020:16).

Sida, anger i sin skriftliga intervju, att man använder sig av TI:s definition av korruption vilket inkluderar sextortion.

Likaså framhåller Polismyndigheten att det inte finns någon enhetlig definition av begreppet korruption men skriver på sin hemsida att "Den svenska delen av den ideella organisationen "Transparency International" som arbetar mot korruption använder definitionen "korruption är att utnyttja sin ställning för att uppnå otillbörlig fördel för egens eller annans vinning" (Polismyndigheten, 2019).

U4 (2015:4) använder begreppet sextortion men använder också uttrycket "sexual extortion" i samma sammanhang.

Under litteraturstudien hittades en annorlunda koppling till begreppen sextortion vilket också uppmärksammades av UNODC (2020:44).

I UNODC (2020:44) rapporten "The Time is Now – Addressing the Gender Dimensions of Corruption" valde UNODC att inte använda ordet sextortion. I meningen " Studier av sexuella handlingar som korruptionsvaluta är få och mer forskning behövs" finns en fotnot efter formuleringen "sexuella handlingar som

korruptionsvaluta”. Kortfattat förklaras det i fotnoten (se bilaga f) att ordet sextortion inte används i rapporten på grund av att det finns tvetydigheter i definitionen av termen. Det finns en federal laglig betydelse i exempelvis Pennsylvania, där sexuell utpressning - förkortas till sextortion och avser en situation där någon tvingar en annan individ att skicka sexuella bilder under hotet att avslöja privat eller känslig information. Vidare definieras termen av Storbritannien och Nordirlands National Crime Agency som en form av utpressning där förövare blir vän med offren online genom att använda en falsk identitet och övertala dem att utföra sexuella handlingar framför webbkameran.

Vidare nämner UNODC Centralamerika och Karibien (2016) sextortion i ett cyberbrott sammanhang enligt följande: ”grooming, cybermobbing, sexting, sextortion och sexuella övergrepp samt utnyttjande av barn som underlättas av informations- och kommunikationsteknik”

En liknade definition återfinns i en rapport från Polismyndigheten (2018:48) där ordet sextortion finns i följande sammanhang ”Ett annat växande hot mot flickor och pojkar är s.k.”sextortion” dvs. utpressning av barnet där förövaren tvingar barn att utstå sexuella övergrepp framför en webbkamera under hot om att känslig information eller sexuella övergreppsbilder annars ska spridas. Sådana hot om spridning kan leda till att barn och unga tar sina egna liv.”

Ytterligare ett exempel är kandidatuppsaten av Amahzoune (2018:17) där sextortion definieras som ”hot och utpressning på nätet där information, bilder eller videos av sexuell karaktär används för att framtvinga ytterligare bildmaterial, sexuella handlingar eller pengar”.

Carnegie (2019:8) markerar att det är viktigt att skilja på sextortion som korruption och sextortion, som en form av sexuell utpressning via internet och hänvisar precis som UNODC (2020:44) till lagar i Storbritannien och USA. Skillnaden är att IBA väljer att använda termen sextortion inom ramen för korruption.

Avslutningsvis i fråga om definitionen så poängterar Eldén m.fl. (2020:7) vikten av att utveckla en tydlig och ändamålsenlig definition samt en rättslig definition (Feigenblatt, 2020) för att möjliggöra lagföring av ärenden.

5.2 Sökning av ordet sextortion

I tabell 2 redovisas resultatet av sökningen av ordet "sextortion" på hemsidor från ett urval av myndigheter och organisationer. En översikt av alla sökningar med webbadress och datum finns i bilaga g.

Sökningar på hemsidor hos organisationer som arbetar med antikorrupktion såsom U4, TI, TI Sverige och IMM resulterade i ett väsentligt antal träffar på ordet "sextortion". Däremot fick man inga träffar på ordet "sextortion" i FN:s konventioner mot korrupktion eller mot gränsöverskridande organiserad brottslighet.

ORGANISATION/MYNDIGHET	NR TRÄFFAR	KOMMENTARER
Anti-Corruption Resource Center - U4	88	Definition, artiklar, kurser med mera
Transparency International - TI	38	Rapporter, artiklar, nyheter, GCB LAC, GCB MENA med mera
International Association of Women Judges - IAWJ	34	Definition, webinar, forum, artiklar, seminarier, rapporter, med mera
International Bar Association - IBA	30	Studie, rapporter, konferensmaterial med mera
Förenta Nationerna - FN	19	Cyberbrott, artiklar, ref till UN Women
Expertgruppen för biståndsanalys - EBA	6	Rapport, Seminarie om sextortion, Kortfilm, Seminarie MR dagar
Förenta Nationerna kvinnokommission - UN Women	5	Tal, artiklar
Transparency International Sverige - TI Sverige	4	Artiklar, årsberättelse, GCB LAC
Institutet mot mutor - IMM	3	Definition, artiklar
Digitala Vetenskapliga Arkivet - DiVA	2	Kandidatuppsats, presentations material
Stockholm International Water Institute - SIWI	2	Artikel, rapport
United Nations Office on Drugs and Crime - UNODC	2	Rapport om korrupktion inkl sextortion och en rapport om cyberbrott
Jämställshetsmyndigheten	1	Artikel om sextortion
Polismyndigheten	1	Sexuella övergrepp via internet
Styrelsen för internationellt utvecklingsamarbete - Sida	1	Artikel om unga mammor i Tanzania
Kvinna till Kvinna	0	
Utrikesdepartementet - UD	0	
United Nations Development Programme - UNDP	0	
FN:s konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet - UNTOC	0	
FN: s konvention mot korrupktion - UNCAC	0	

Tabell 2: Antal träffar av ordet "sextortion"

En annan grupp som utmärkte sig var juridiska organisationer såsom IAMWJ och IBA. Bland svenska organisationer var det EBA och SIWI som hade träffar relaterade till sextortion enligt relevant innebörd.

Träffarna på FN:s hemsida var nästan uteslutande i relation till cyberbrott som drabbar barn och resten var hänvisningar till UN Women.

Myndigheter eller organisationer vars hemsidor som hade en träff var Jämställdhetsmyndigheten, Polismyndigheten, Sida och UNODC. Myndigheter eller organisationer vars hemsidor inte hade några träffar alls var Kvinna till Kvinna, UD (Regeringens hemsida), UNDP och som tidigare nämnts, FN:s konventionerna UNCAC och UNTOC.

5.3 Sextortion inom Sidas handlingsplan mot korruption

Sida (2021: intervju) förklarar att sextortion existerar som begrepp inom Sida, det är en form av korruption och finns med i Sidas vägledning om antikorrupktion.

Vidare hänvisar Sida (2021: intervju) till handlingsplanen som bygger på vägledningen som omfattar sextortion. Även om själva ordet sextortion inte nämns i handlingsplanen finns SEAH med som ett av delmålen under målet "Ökad kunskap och kapacitet att förebygga, identifiera och utreda korruption i svenskfinansierade projekt och program" vilket är del av "riskperspektivet" inom antikorrupktion. Ett ökat fokus på uppföljning innebär även att fler korruptionsfall har identifierats, vilket även gäller för SEAH relaterade korruptionsfall.

Sextortion är också integrerat i antikorrupktionsarbetet genom analysarbetet (problemanalysen) och även genom att se sextortion utifrån ett jämställdhetsperspektiv samt via specifika integritetsstärkande åtgärder mot sextortion inom utbildningssektorn. (Sida, 2021: intervju)

På liknande sätt, förklarar UD att regeringen bedriver en feministisk utrikespolitik för global jämställdhet och alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. I utrikesförvaltningens handlingsplan för feministisk utrikespolitik 2019–2022 anges att ett av målen för perioden är att utrikesförvaltningen ska bidra till jämställdhet och alla kvinnors och flickors frihet från fysiskt, psykiskt och sexuellt våld (mål 2). Bland annat specificeras det att

utrikesförvaltningen ska fortsätta arbeta för genomförande och uppföljning av de gemensamma åtaganden som biståndsgivare har gjort för att förebygga och bekämpa SEAH inom biståndssektorn. (UD, 2021: intervju)

Sida (2021: intervju) anser inte att sextortion faller bort i prioriteringslistan inom antikorrupsionsarbetet, det inte är mätbart i monetära termer men förutom att analysera det som går att mäta, kompletteras uppföljningen med bedömningar och analyser.

Ett indirekt sätt för Sida att inkorporera sextortion inom antikorrupsionsagendan är via stöd och finansiering. Sida är i partnerskap med U4 Anti-Corruption Resource Center tillsammans med biståndsmyndigheter från Canada, Danmark, Finland, Norge, Storbritannien och Schweiz som tillsammans tillhandahåller finansiering (U4, u.å.). Ytterligare exempel är rapporten "The Time is Now – Addressing the Gender Dimensions of Corruption" utgiven av UNODC (2020) med stöd från Storbritannien, Sverige och Tyskland och likaså UNDP-SIWI Water Governance Facility rapporten om korrupcion, inklusive sextortion, inom vattensektorn. U4 samt ovannämnda rapporter har varit del av denna studies sekundära källor.

Vidare menar Sida (2021: intervju), att EBA rapporten "Sextortion: Corruption and Gender-Based Violence" av Eldén m.fl. (2020) och TI:s rapport "Breaking the silence around sextortion - The links between power, sex and corruption" av Feigenblatt (2020) har tagits i beaktande i vägledningen och handlingsplanen.

I dokumentet Guidance for Sida's work "Corruption is a central obstacle to development" (Sida, 2019) beskrivs korrupcion som ett centralt hinder för utveckling och att det utgör en risk för stöld eller missbruk av biståndsmedel. Korrupcion håller också människor i fattigdom, undergräver demokrati och ett hållbart utnyttjande av naturresurser samt motarbetar respekten för mänskliga rättigheter. Antikorrupcion ingår i 2030-agendan och de hållbara

utvecklingsmålen (SDG) som antogs av FN 2015 och i linje med det förstärker Sida sitt arbete mot korruption på alla nivåer.

Begreppet sextortion återfinns i följande kontexter: inom definitionen av korruption som ansluter sig till TI:s definition, se avsnitt 2.2. (Sida, 2019:3); inom ojämlikhet mellan könen (Sida, 2019:5) och inom integritetsåtgärder (Sida, 2019:24).

I EBA seminariet "Vad är SEXTORTION – och hur kan biståndet bekämpa det?", påpekade Ulla Andrén, Chef för regionalt samarbete i Afrika söder om Sahara, Sida att sextortion inkluderats i tidigare handlingsplan men fanns inte lägre med i den nya handlingsplanen vilket kunde tolkas som ett steg tillbaka (EBA, 2020).

5.4 Insatser mot sextortion

Avsikten var att presentera insatser som hittills varit effektiva mot sextortion men tyvärr visar resultatet att det är snarare brister på insatser som organisationer såsom TI, IAWJ, Sida med mera flaggar för. Nedan presenteras huvudsakligen insatser som behövs mot sextortion samt konkreta exempel som har hittats under studien. Insatserna presenteras enligt en indelning som varit återkommande bland källorna, såväl sekundära som primära.

Rättslig ram

Sida (2021: intervju) skriver att det finns mycket att göra inom rättssektorn och ett första steg skulle kunna vara att erkänna sextortion som brott. Liknade rekommendationer görs av TI (2019:6) som menar att stater måste adressera könad korruption samt erkänna sextortion som en form av korruption.

Ytterligare insatser är att arbeta för policy och reglering på alla nivåer (Eldén m.fl. 2020:8) och integrera sextortion i både politik, program och regler mot korruption och könsbaserat våld för att säkerställa större komplementaritet (Feigenblatt, 2020, Carnegie, 2019:37).

IAWJ (2012:16) och Carnegie (2019:37) menar att det är av stor vikt att reformera antikorrupsionslagar och etiska koder för att specifikt förbjuda sextortion samt straffa sextortion i samma utsträckning som liknande korrupsionshandlingar med ekonomiska fördelar. UNODC (2020:83) instämmer och rekommenderar insatser mot sextortion genom att använda sociala granskningar av kvinnors tillgång till tjänster och anta lagstiftning som erkänner könsrelaterade effekter av korrupsion.

Avslutningsvis, anser TI (2019:6) att rättssystemet bör ha rätt verktyg att hantera fall av sextortion som exempelvis genom juridiska utbildningsprogram för att säkerställa att domare och åklagare förstår sextortion och hur de kan lagföra och straffa utövare av sextortion (Feigenblatt, 2020:33).

Ett exempel där sextortion har dömts utifrån korrupsionsgrunden är ett fall i Peru 2012. En familjerättsdomare förklarade för en mamma, att dokumentationen i hennes vårdnadstvist inte hade formulerats korrekt av hennes advokat och erbjöd sin hjälp. I en bar, erbjöd han henne, på ett "subtilt" sätt, möjligheten att ha sex i utbyte mot vårdnaden om sin son. Hon anmälde honom och han dömdes skyldig utifrån korrupsionsgrunder men domen upphävdes senare på grund av att begäran av sexuella tjänster hade skett på ett "subtilt" sätt. I en ny prövning där ljud- och videobevis analyserades, dömdes han skyldig och straffet blev åtta års fängelse (Feigenblatt, 2020:13).

I ett annat exempel från 2010, dömdes en kanadensisk immigrationsdomare för trolöshet mot huvudman till 18 månaders fängelse efter att ha försökt kräva sex i utbyte mot att godkänna en kvinnas asylansökan. Värt att notera är att det tog fyra år innan domaren ställdes inför rätta och att han släpptes mot borgen fem dagar efter domen. (IAWJ, 2012:23)

På nära håll har fall av sextortion uppmärksammats i både Sverige och Norge bland unga asylsökande män. Förövarna har åtalats utifrån lagliga grunder för våldtäkt och sexuella övergrepp i beroendeställning. (Carnegie, 2019:6; SvD, 2021)

Carnegie (2019:14) menar att kriminalisering av sextortion är komplext. IBA utförde en preliminär studie i åtta jurisdiktioner, Brasilien, Indien, Nigeria, Rumänien, Sydafrika, Sydkorea, Storbritannien och USA, med syftet att lyfta fram de hinder offer för sextortion möter inom befintliga rättsliga ramar. Resultaten visar att antikorrupsionslagar inte har perspektivet på mutor av sexuell karaktär samt att lagar för sexuella brott inte ens har övervägt möjligheten att se brottet ur ett korrupsionsperspektiv (Carnegie, 2019:5).

Hur långt man har kommit i de olika länderna skiljer sig markant åt, trots att den gemensamma nämnaren är en myndighetsperson som utövar korrupt maktmissbruk. Ett flertal studier har inte lyckats identifierat några länder med lagstiftning som specifikt förbjuder sextortion. År 2018 blev Jammu och Kashmir den första indiska staten att kriminalisera sextortion mot kvinnor. Indien ratificerade FN:s konvention mot korruption 2011 och i avsnitt 2 i den ändrade lagen definierades "otillbörlig fördel" som "vilken tillfredsställelse som helst, utom juridisk ersättning" och bekräftade att detta inte var begränsat till ekonomiska fördelar eller mutor i pengar. Denna lagstiftning kan i praktiken fånga fall av sextortion utförd av en offentlig tjänsteman, men gäller inte om brottet utförs av en privat partner eller om det inte är relaterat till utövandet av en offentlig tjänst. Än så länge har det inte väckts något åtal för sextortion. (Carnegie, 2019:11-12)

I artikel 4 i den Afrikanska unionens "konvention om förebyggande och bekämpning av korruption" omfattar korruption att inte enbart "varor av monetärt värde" men också andra typer av "nytta", "fördel" eller "förmån" - termer som kan tolkas till täcka den icke-monetära, sexuella förmånen i ett sextortion fall. (Thomson Reuters Foundation m.fl. 2015: 25)

I rapporten "State of Implementation of the United Nations Convention against Corruption: Criminalization, Law Enforcement and International Cooperation" förtydligas omfattningen av begreppet "otillbörlig fördel" i konventionen (UNCAC). Otillbörlig fördel är avsedd att tillämpas så brett som möjligt och även för att täcka fall där immateriella föremål eller icke-ekonomiska förmåner (såsom

hederspositioner och titlar, förmånsbehandling eller sexuella tjänster) erbjuds, i den mån de skapar eller kan skapa en känsla av skyldighet från mottagarens sida gentemot givaren. (UNODC, 2017:19)

Medvetenhet & information

Sida föreslår att ökad medvetenhet om problematiken kan ske genom kampanjer som problematiserar samt informerar om sextortions konsekvenser (Sida, 2021: intervju). Ibland är offren för sextortion inte ens medvetna om att krav på sexuella mutor är en typ av korrupktion och därmed ett brott (UNODC, 2020:45).

På liknande sätt rekommenderar Feigenblatt (2020:34) att starta offentliga kampanjer för att öka medvetenheten om sextortion som en form av korrupktion och uppmuntra offren att komma fram, tala och få upprättelse. Ytterligare sätt att öka medvetenhet är att arbeta systematiskt inom bistånd med organisationer inom könsbaserat våld och korrupktion (Eldén m.fl. 2020:7).

Under 2021 kommer Utrikesförvaltningen att uppmuntra fortsatt kunskapshöjning om kopplingen mellan jämställdhet och korrupktion. Som en del i detta arbete kommer Utrikesförvaltningen bland annat att fortsätta följa, och delta i, fortsatta diskussioner om så kallad sextortion, det vill säga användande av makt och position i utbyte mot sexuella tjänster (UD, 2021: intervju).

Konkreta insatser som har genomförts är IAWJ:s medvetenhetsaktiviteter på lokal nivå i form av presentationer, workshops och konferenser i Argentina, Bosnien och Hercegovina, Kanada, Marocko, Nigeria, Filippinerna, Tanzania, Trinidad och Tobago samt Tunisien. Vidare har IAWJ organiserat paneler om ämnet vid ett flertal internationella konferenser såsom vid de internationella antikorrupktionskonferenserna (IACC), vid årliga möten med FN:s kvinnokommission (UN Women) och vid IAWJ:s konferenser. (IAWJ, u.å.)

Redan 2012 gav IAWJ ut ett Toolkit "Stopping the Abuse of Power through Sexual Exploitation: Naming, Shaming and Ending Sextortion" Detta Toolkit utvecklades som en del av ett treårigt program mot sextortion av IAWJ i partnerskap med

föreningen för kvinnliga domare i Bosnien och Hercegovina, Filippinerna och Tanzania. (IAWJ, 2012:5)

Avsikten med ett Toolkit är att öka medvetenheten om sextortion och tillhandahålla verktyg i form av vägledning, information och resurser för att ta itu med en genomgripande, men ofta dold, form av korrupktion som bryter ned dess offer och undergräver sociala institutioner runt om i världen. Syftet kan sammanfattas i följande fyra steg: a) ge problemet ett namn, b) identifiera befintliga rättsliga bestämmelser, c) identifiera institutionella och andra hinder för effektivt åtal och d) formulera en handlingsplan. (IAWJ, 2012:7)

Ett av resultaten från fallstudien i Tanzania inom ramen för EBA rapporten är att sextortion existerar som begrepp i Tanzania och är en erkänd företeelse (Eldén m.fl. 2020:6). Denna medvetenhet kan vara ett resultat av initiativ som medvetenhetsaktiviteter anordnade i Tanzania och ovannämnda Toolkit publicerad av IAWJ.

Under World Water Week 2018 anordnade SIWI seminariet "Sex for Water: a women's right violation" och en panel med representanter från Sida, UNICEF och African Civil Society Network for Water and Sanitation (ANEW) som diskuterade varför sextortion inte finns med i vattensektorns agenda och hur problemet bör hanteras. I samband med seminariet visades en video från Kenya av Sareen Malik från ANEW som sammanställer vittnesmål från kvinnor som ombads att betala för vatten med sex. Filmen visar också en vattenförsäljare som "skamlöst erkänner förövarnas totala straffrihet" (Avello, 2018).

En liknande insats är EBA seminariet "Vad är SEXTORTION – och hur kan biståndet bekämpa det? Seminariet anordnades i samband med att EBA gav ut rapporten "Sextortion: Corruption and Gender-Based Violence", av Eldén m.fl. (2020). Man hade också en panel med flera sakkunniga talare från bland annat Sida, Kvinna till Kvinna, Transparency International Sverige, författarna till rapporten med mera.

(EBA, 2020). Ytterligare ett seminarie från EBA presenterades på MR-dagarna 2021: Sex, korruption och bistånd – hur bekämpar vi "sextortion"? (EBA, 2021)

Rapporteringsmekanismer

Feigenblatt (2020:34) och UNODC (2020:83) vidhåller vikten av att tillhandahålla säkra, konfidentiella och könssensitiva rapporteringsmekanismer som kan ge sextortionoffer tillgång till lämpliga stödresurser. Med stödresurser menar Feigenblatt fysiska och psykologiska hälsovårdstjänster samt juridiskt stöd.

Offer som rapporterar fall av sextortion ska ha tillgång till tydlig juridisk vägledning som inkluderar rådgivning om eventuella juridiska risker de kan utsättas för samt kostnader och andra relaterade osäkerheter (Feigenblatt, 2020:35).

Vidare, för att rapporteringsmekanismer ska vara effektiva så bör de vara tillgängliga och med det menar Feigenblatt att information om rapporteringsprocessen ska vara lättillgänglig, ha en bred spridning samt finnas på lokala språk (Feigenblatt, 2002:34; Thomson Reuters Foundation m.fl. 2015: 140).

Dessutom ska personer som interagerar med offer för sextortion ha kvalificerad utbildning. De ska kunna ge offer stöd vid genomgång av deras rapporter för att undvika missuppfattningar vad gäller språk och innehåll för att därmed undvika ytterligare fördomar (Feigenblatt, 2020:35).

Viktigt är också att vidta åtgärder för att minska skambeläggande av offret som kan avskräcka kvinnor från att rapportera övergrepp (Feigenblatt, 2020:35), samt skydda offer som rapporterar fall av sextortion mot vedergällning. (Feigenblatt, 2020:35; Sida, 2021: intervju; Thomson Reuters Foundation m.fl. 2015:29; IAWJ, 2012:29)

Korruptionsundersökningar och andra sätt att samla in data bör inkludera sextortion genom att fråga specifika frågor, i rätt format och ton, och använda rätt

kategorier för att organisera informationen (Feigenblatt, 2020:35; Carnegie, 2019:25). Exempel på insatser är att sedan 2019 ingår data om sextortion i GCB för LAC och MENA och det finns därmed officiell statistik. Man kan använda existerande information om könsbaserat våld från databaser vilket kan ge en bas att börja med (Feigenblatt, 2020:35; IAWJ, 2012:41).

Uppförandekoder kan erbjuda ett sätt att avskräcka förövare från använda sextortion, särskilt i jurisdiktioner där andra lagar kanske inte är adekvata att tillämpa (Feigenblatt, 2020:29).

I Uganda, finns hög risk för sextortionsituationer inom den offentliga sektorn och skolor. Uppförande- och etikoder kan vara ett användbart verktyg för att bekämpa sextortion. Uppförande- och etikoden för Ugandas Public Service Commission förbjuder en offentlig tjänsteman att utsätta andra för något som är oönskat, orimligt och stötande för mottagaren eller ta emot tjänster av sexuell karaktär. Sanktioner för brott mot denna kod kan omfatta avstängning, ersättning till offret och utträde ur offentlig tjänst (Thomson Reuters Foundation m.fl. 2015:25).

Kunskap & utbildning

Kunskap och utbildningsinsatser som informerar om konsekvenser av sextortion är viktiga. Attitydförändringar som börjar redan i grundskolan kan också vara en väg framåt för att på lång sikt minska problemet (Sida, 2021: intervju).

Ett exempel kommer från Tanzania där Mia Mjengwa Bergdah, ansvarig för programmet för unga kvinnor och unga mammor på Karibu Tanzania Organization (KTO), tror att fotbollen kan vara en väg att minska tonårsgraviditeterna. "När flickor som bara är sju år gamla börjar spela fotboll blir de tuffa och starka. Det blir också en plattform där man kan prata om sexuell reproduktiv hälsa och problematiken med sextortion – sexuell utpressning." (Sida, 2021)

Forskning

Mer forskning inom sextortion är något som efterfrågas i så gott som alla sammanhang inom studien. (Feigenblatt, 2020:35–37; Carnegie, 2019:36).

Bland annat efterfrågas en jämförande juridisk analys av tidigare fall av sextortion, med tanke på de enorma juridiska svårigheterna sextortionoffer möter (Feigenblatt, 2020:36).

Det behövs forskning som analyserar om det finns en korrelation mellan sextortion och monetär korruption. Vidare bör man även forska om effekterna av sextortion i förhållande till ekonomiska kostnader utifrån individen, individen och samhälle (Feigenblatt, 2020:36).

Carnegie (2019:36) betonar att forskning från ett antal olika jurisdiktioner visar att det finns inkonsekvens och olika framgångsnivåer i åtal för brott som faller under IAWJ:s definition av "sextortion". Utan specifik lagstiftning som kriminaliserar denna form av korruption, kommer förövare att; a) att undkomma straff på grund av bristen medvetenhet och erkännande av att det är ett brott, eller b) straffas för en begränsad aspekt av deras beteende.

Att mäta förekomsten av sextortion per sektor för att identifiera och förstå likheter och skillnader mellan sektorer är också ett utvecklingsområde.

Ytterligare bör effekterna av sextortion dokumenteras eftersom offer för sextortion drabbas av allvarliga och ibland livsförändrande. Det kan till exempel vara att hoppa av studier, graviditet, lämna ett välbetalt jobb, uthärda missbruk med fysiska och psykologiska effekter, eller avstå från statliga tjänster och bidrag för att undvika exponering för ytterligare missbruk (Feigenblatt, 2020:2).

Avslutningsvis bör det genomföras studier för att analysera och dokumentera effekterna av sextortion på den mentala och fysiska hälsan. (Feigenblatt, 2020:37)

5.5 Antikorrupsionsmetoder mot sextortion

Rättighetsperspektivet (HRBA) är en etablerad antikorrupsionsmetod som är central i Sidas arbete för att bekämpa korruption inklusive sextortion (Sida, 2021: Intervju).

Centralt för rättighetsperspektivet är att erkänna att ojämlika maktförhållanden och social exkludering gör att människor fråntas sina mänskliga rättigheter och ofta hålls kvar i fattigdom. Metodiken ger en medvetenhet om att biståndsarbete oavsiktligt kan medföra negativa effekter och det är därmed viktigt att alltid följa principen om att inte vålla skada. (Sida, 2021).

HRBA baseras på de mänskliga rättigheterna och Sida använder förkortningen P.L.A.N.E.T. (Participation - Links to human rights - Accountability - Non-discrimination - Empowerment - Transparency) som ett sätt att organisera viktiga aspekter att tänka på när rättighetsperspektivet tillämpas i ett biståndssamarbete. Sida har utformat mallar i HRBA metodiken för vägledning och tillämpning av biståndsprogram inom olika sektorer såsom utbildning och kompetensutveckling, miljö och klimat, hälsovård, vatten och sanitet med mera. (Sida, 2021)

Ett exempel är Sidas HRBA mall för biståndsprojekt inom vatten och sanitet som utgår från följande begrepp: *tillräcklighet* (mängd vatten ska vara tillräcklig), *tillgänglighet*, *prisivärd* (ha råd med vatten), *godtagbarhet* (ta hänsyn till exempelvis kulturella aspekter) och *kvalitet*, och fyra principer: icke-diskriminering, deltagande, ansvarsskyldighet och transparens. Under varje princip finns ett antal frågor som i praktiken är en checklista. (Sida, 2015).

Andra antikorrupsionsmetoder som också bör vara effektiva mot sextortion är att tillhandahålla visselblåsarefunktion eller annat skydd för de som rapporterar sextortion (Carnegie, 2019:22; TI, 2020:31)

I regeringens handlingsplan mot korruption lyfter man fram kunskap som ett betydelsefullt medel i arbetet mot korruption. Kunskaper om regler om korruption

minskar riskerna för att anställda begår omedvetna fel samt ökar möjligheterna att upptäcka fel som begås av andra. Information kan också till exempel förmedlas genom uppförandekoder som klarlägger ansvarsförhållanden och förväntningar på hur man som anställd ska agera i olika situationer. (Regeringskansliet; 2020: 22).

Enligt Feigenblatt (2020:31) spelar visselblåsare en viktig roll i rapportering av korruption inklusive sextortion i fall där de drabbade inte rapporterar brottet på grund av rädsla för repressalier. Tyvärr löper visselblåsare ofta risken att bli exempelvis avskedade, stämmas, arresteras eller hotas, därför måste rapporteringsmekanismerna kunna skydda visselblåsare. Då sextortion mest drabbar kvinnor utgår man ifrån att de flesta visselblåsare är kvinnor även om män också kan visselblåsa. Vidare menar Feigenblatt (2020:31) att vissa studier visar att kvinnliga visselblåsare möter mer vedergällning än deras manliga motsvarigheter.

Vid G20-mötet i Osaka 2019, godkändes principer för ett effektivt skydd av visselblåsare som inkluderar könsspecifika aspekter. Om de antas kan de stärka skyddet för visselblåsare runt om i världen. Inom EU och Sverige börjar nya regler för visselblåsare gälla 2021 (Europeiska Rådet, 2019; Regeringen, 2021).

I "Betänkande av Utredningen om genomförande av visselblåsardirektivet" (SOU 2020:38) står det under punkten om jämställdhet att "skydd för visselblåsare samt trygga och förtroendeingivande rapporteringskanaler kan bidra till att bryta tystnadskulturer". Det gäller inte minst tystnadskulturer som finns kring sexuella trakasserier och könsbaserat våld. Ordet sextortion förekommer inte och inte heller hänvisning till sexuella aspekter av mutor.

Under diskussionsdelen av EBA seminariet "Vad är SEXTORTION – och hur kan biståndet bekämpa det?" betonade TI Sveriges styrelseordförande Ulrik Åshuvud att ett sätt att motverka sextortion inom bistånd är att vara uppmärksam på vilka typ av projekt som väljs och hur projekt byggs upp. Han menade att det praktiska

arbetet handlar om att minimera risken vid projekt där något ska delas ut, exempelvis medel i form av pengar, mat eller plats på en utbildning. Vidare bör det tydligt klargöras att beslutet hur dessa medel delas ut kommer att ligga hos en kvinna och inte en man. Det är praktiskt genomförbart, exempelvis så skulle Sida kunna säga att de alltid kommer vilja ha en kvinna i biståndsarbetet när det finns risk för oegentligheter. Han poängterade att ibland så behöver inte det vara så komplicerat utan det kan vara små saker som gör skillnad (EBA, 2020).

Ytterligare en enkel förebyggande åtgärd mot korruption är "Fyra ögon-principen" som innebär att tjänstemän arbetar i par och på så sätt minskar utrymmet för korruption (Regeringskansliet, 2020:17).

”En tonårsflicka i ett flyktingläger i Sierra Leone ber administratören om mat, tvål och medicin som hon har rätt till och behöver för att överleva. Han ljuger och säger "ditt namn inte finns på listan" och i stället för att kräva pengar kräver han sex och hon har inget annat val än att acceptera.” (Gitlin, 2015) – Det är sextortion.

6. Diskussion och slutsatser

En bra utgångspunkt för diskussion är ordet ”sextortion” då det finns en förvirring relaterad till termen och dess betydelse. När begreppet myntades av IAWJ 2008 blev det ett känt begrepp bland en sakkunnig krets för situationer där sexuella tjänster ersätter pengar i korrupta transaktioner. Det har sedan dess uppkommit andra betydelser av ordet sextortion och UNODC valde att inte använda ordet sextortion i sin rapport. Att beakta är också den generellt låga antal träffar på sökningen av ordet ”sextortion” om man bortser från organisationer som IAWJ, TI och U4.

Med avsikten att förklara varför insatser inom den rättsliga ramen efterfrågas för att effektivt bekämpa sextortion, används följande situation som delvis är baserad på ett liknande exempel av Carnegie (2019:9).

På ett flyktingläger sker en intervju mellan en migrationshandläggare och en kvinna som ansöker om asyl.

Situation A: Migrationshandläggaren erbjuder kvinnan en snabbare handläggning av hennes och hennes barns ansökan om hon är villig att betala honom 500 EUR under bordet.

Situation B: Migrationshandläggaren erbjuder kvinnan en snabbare handläggning av hennes och hennes barns ansökan om hon är villig att ha sex med honom under tiden hon befinner sig i lägret.

Situation C: Migrationshandläggaren erbjuder kvinna en snabbare handläggning av hennes och hennes barns ansökan om hon är villig att ge honom guldsmycket hon bär om halsen.

Vad är det för skillnad mellan Situation A, Situation B och Situation C?

I alla tre situationer missbrukar migrationshandläggaren den makt som delegerats till honom från arbetsgivaren för en personlig fördel. Om dessa situationer skulle läggas fram för en sakkunnig inom juridik, men utelämnat vad migrationshandläggaren har begärt i utbyte mot snabbare handläggning av ärendet, så skulle svaret säkerligen bli att det rör sig om ett fall av muta och/eller trolöshet mot huvudman.

Tyvärr ser verkligheten annorlunda ut. Baserad på studiens resultat är lagstiftning en av de insatser mot sextortion de flesta organisationer såsom IAWJ, TI, IBA med flera efterfrågar. Det trots att det existerar en bredare definition av att "otillbörlig fördel" i FN:s konvention mot korruption (UNCAC) som även avser icke-ekonomiska förmåner, såsom exempelvis sexuella tjänster (UNODC, 2017:19).

Det är viktigt att utveckla en tydlig, ändamålsenlig samt rättslig definition (Feigenblatt, 2020:36) för att möjliggöra lagföring av ärenden. Ur ett korruptionsperspektiv är det klokt att utveckla omfattningen av begreppet "otillbörlig fördel" i konventionen (UNCAC) som ska täcka icke-ekonomiska förmåner som bland annat sexuella tjänster (UNODC, 2017:19).

Crenshaw (1989:142) kritiska hållning mot domstolar bekräftas när TI:s rapport beskriver att en vanlig orsak till åklagarnas och domarnas misslyckande att tolka korruptionslagar, där sex har använts som muta, är att de hävdar att "de inte hade tänkt på det" (Feigenblatt, 2020:26).

En analys utifrån ett feministiskt perspektiv och intersektionalitet bidrar till att synliggöra utsattheten av sextortionoffer då utgångspunkten är en maktobalanserad behovssituation som nyttjas av en förövare genom missbruk av befogenhetsdelegering. Sextortion är könsbaserad och i kombination med omständigheter såsom exempelvis fattigdom, sjukdom eller asylsökande, förstärks utsatthetssituationen.

Vid rapportering av ett brott kan det uppstå en situation, som kan förklaras genom intersektionalitet, då kvinnan möter ytterligare fördomar. Hon kan bli ifrågasatt

angående hennes villighet i transaktionen, misstolkning av hennes ord och kroppsspråk, som kan få henne att ångra sitt beslut om anmälan. Det är viktigt att vidta åtgärder för att hindra skambeläggning av offer vilket avskräcker kvinnor från att rapportera övergrepp (Feigenblatt, 2020). En effektiv insats är att ha könanpassade rapporteringsmekanismer med kvalificerad personal som har genomgått träning för att kunna interagera med sextortionoffer och hjälpa dem på ett effektivt sätt.

Att "söka efter tystnader" är vanligt inom den feministiska ansatsen och sextortion är en företeelse som har i stort sett varit anonym. Sextortion kan vidare analyseras utifrån de fyra aspekter där den feministiska ansatsen anser att mänskliga rättigheter bidrar till ojämlikhet och orättvisa (Hodson, 2020:43).

Att inte väcka åtal inom ramen av korruption fast det existerar ett maktmissbruk och en otillbörlig fördel som borde vara tillräckligt för att åberopa lagen, är att trivialisera kränkningar av kvinnors och andra utsatta människors rättigheter. Vidare läggs överträdelser utanför statens ansvar och företeelser som sextortion tillskrivs som normaliserat och institutionaliserat i många delar av världen (Eldén m.fl. 2020:6; UNOCD, 2020:43–44). Den tredje aspekten illustreras av fall av sextortion inom organisationer som ska representera de mänskliga rättigheters fana och utövar makt över de som är mest utsatta (Feigenblatt, 2020:15; UNDP-SIWI Water Governance Facility, 2017:10). Den sista aspekten kan exemplifieras med fall av sextortion som sker under migrationskanaler som har normaliserats i en sådan utsträckning att kvinnor införskaffar preventivmedel innan de åker och andra anländer gravida till sin destination. (Feigenblatt, 2020:12).

En av rapporterna inom litteraturstudien presenterade fakta om förekommande korruption inom vattensektorn där kvinnor accepterar att betala mutor i form av sexuella tjänster. Vattensektorn kännetecknas av bland annat, brist på transparens, svaga administrativa processer samt en miljö som möjliggör oförrätter. (UNDP-SIWI Water Governance Facility, 2017:9–10).

Utifrån Sidas HRBA mall för vatten och sanitet hade bland andra nedanstående frågor granskats under ett biståndssamarbete vilket i bästa fall hade kunnat minska en del av det korrupta beteendet.

Icke-diskriminering: Finns det indikatorer som bevakar kvinnors och flickors intressen? Gynnar kostnadsmodellen även de fattiga via subventionerade anslutningsavgifter och tariffer som gradvis är relaterade till konsumtionsnivån?

Ansvarsskyldighet: Har staten förmågan att reglera och bevaka den mänskliga rättighetsaspekten vid upphandling av privata tjänsteleverantörer? Finns det oberoende riktlinjer, klagomålsmekanismer och bevakning av civilsamhället?

Studien om korruption inom vattensektorn utfördes av Stockholm International Water Institut (SIWI) som till största del finansieras av Sida och blir indirekt ett sätt att korrigera en skada som oavsiktligt har medfört negativa effekter i form av könad korruption inom biståndsprojekt inom vattensektorn.

En annan antikorrupsionsmetod som förekom i resultaten var visseblåsare, men för att det ska vara en effektiv metod så måste det finnas ett skyddsnät för visseblåsare. Även här finns det en könad aspekt då kvinnligare visseblåsare möter mer vedergällning än de manliga visseblåsarna.

Ytterligare en aspekt som fångades upp under studien var en uppfattning om att sextortion inte sker i Sverige. Även om företeelsen har identifierats i större utsträckning i länder där annan typ av korruption är förekommande så har fall uppmärksammas i både Sverige och Norge. Skillnaden är att förövarna har åtalats utifrån våldtäkt och sexuella övergrepp i beroendeställning. - Varför? - Det handlar om män som utnyttjat sin maktposition över unga asylsökande män i en behovssituation som ger efter kravet på sexuella tjänster i utbyte mot hjälp i asylprocessen. Om kravet från gärningsmännen har inneburit pengar eller en resa till Karibien så hade det utan tvekan fallit under korruptionsbrott.

Regeringens handlingsplan mot korruption 2021–2023 markerar vikten av att utgå från en bred definition av begreppet korruption för att omfatta både brottsliga och icke brottsliga beteenden eftersom det har betydelse för vilka förebyggande insatser som är relevanta. (Regeringskansliet, 2020:4)

6.1 Syfte och frågeställningar

Avslutningsvis ges en översikt av studiens syfte och frågeställningarna besvaras utifrån det insamlade material.

Det övergripande syftet med denna uppsats var att utforska om begreppet sextortion har fått genomslag ur ett korruptionsperspektiv och om/hur det har integrerats i Sidas antikorrupsionsagenda. Vidare klarlägga metoder mot sextortion och dess effektivitet.

Studiens syfte är uppfyllt då det har kartlagts att begreppet sextortion börjar få genomslag trots viss problematik med själva termen "sextortion". Tre viktiga rapporter² gavs ut under 2020 som behandlar sextortion som begrepp samt problematiken runt företeelsen som huvudsakligen handlar om rättsligt erkännande ur en juridisk synvinkel som ett korruptionsbrott.

I beaktande hur sextortion har inkorporerats i Sidas handlingsplan mot korruption så återspeglas otydligheten av termen sextortion också inom Sidas antikorrupsionsagenda. Sida tar till sig begreppet och det finns en medvetenhet om hur allvarlig företeelsen sextortion är, men utan en klar definition så återfinns den under delmålen för SEAH. Sidas stöd till U4 och specifika studier som rapporter från SIWI och UNODC visar dock att det inte är ett bortprioriterat ämne.

---

² EBA rapporten "Sextortion: Corruption and Gender-Based Violence" av Eldén m.fl., Transparency Internationals rapport "Breaking the silence around sextortion - The links between power, sex and corruption" av Feigenblatt och UNODC:s rapport "The Time is Now – Addressing the Gender Dimensions of Corruption"

Sida har en bra handlingsplan mot korruption men infallsvinkeln på mutor i form av sexuella tjänster finns inte i den nya handlingsplanen 2020–2023, dock fanns sextortion som begrepp under uppnådda resultat från genomförande av handlingsplanen 2017–2019.

Frågeställningen om vilka insatser som hittills har visat sig effektiva mot sextortion besvaras utifrån brister på insatser mot sextortion som framkom i studien men också konkreta exempel på insatser som har genomförts.

Resultaten av en studie IBA utförde i åtta länder visar att antikorrupsionslagar inte har perspektivet på mutor av sexuell karaktär samt att lagar för sexuella brott inte ens har övervägt möjligheten att se brottet ur ett korruptionsperspektiv (Carnegie, 2019:5).

Trots svårigheten sextortion möter att erkännas som korruptionsbrott så finns det några ljuspunkter. Jammu och Kashmir blev 2018 den första indiska staten att kriminalisera sextortion mot kvinnor och i Peru finns det ett fall av sextortion där en domare dömdes skyldig utifrån korruptionsgrunder till åtta års fängelse (Feigenblatt, 2020:13). I TI:s GCB rapporter för LAC och MENA 2019 ingår för första gången data om sextortion, definierad som en av de mest förekommande formerna av könsrelaterad korruption (2019:21).

Fler konkreta insatser som har genomförts är aktiviteter för att öka medvetenheten på lokal och internationell nivå i form av presentationer, seminarier, workshops och konferenser av bland andra EBA, IAWJ och SIWI. Ytterligare en insats är en verktygslåda i form av vägledning, information och resurser för att ta itu med sextortion. (IAWJ, 2012:5–7)

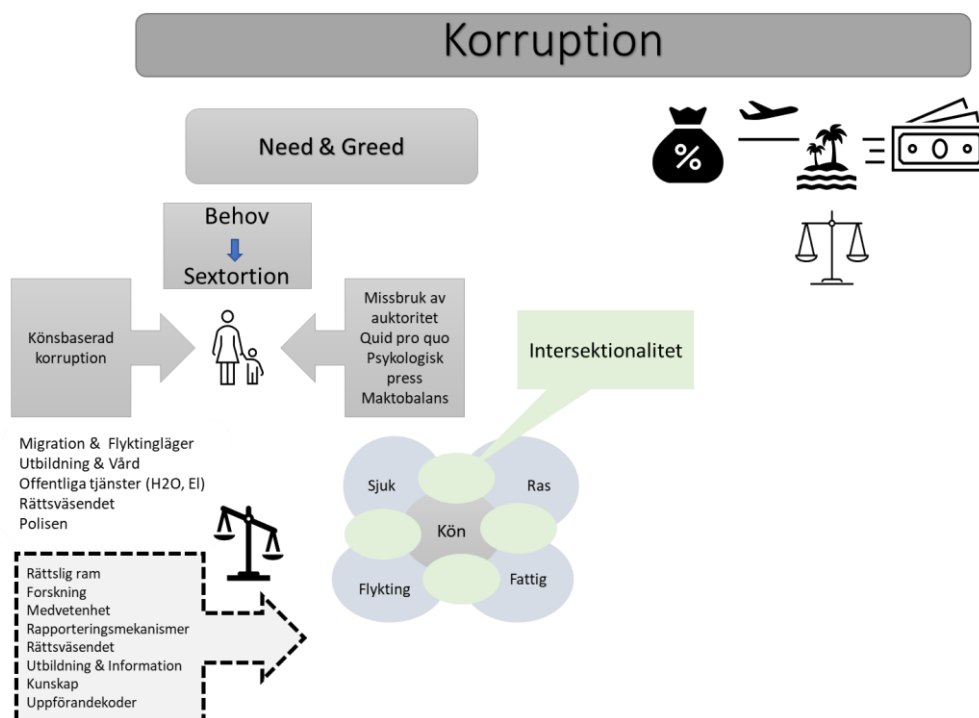
I studiens sista frågeställning efterfrågades etablerade antikorrupsionsmetoder som även kan vara effektiva mot sextortion. Sida tillämpar rättighetsperspektivet i sitt arbete för att bekämpa korruption och även sextortion (Sida, 2021: Intervju). Andra identifierade antikorrupsionsmetoder som kan tillämpas är visselblåsarefunktioner (Carnegie, 2019:22; Feigenblatt, 2020:31) och regler i

form av uppförandekoder (Regeringskansliet; 2020: 22). Att tillsätta kvinnor i positioner inom biståndsprojekt, där det finns risk att kvinnor utsätts för sextortion, är en enkel och effektiv metod (EBA, 2020). En annan enkel antikorrupsionsmetod är "Fyra ögon-principen" som innebär att personal arbetar i par och på så sätt minskar utrymmet för korrupsion. (Regeringskansliet, 2020:17).

6.2 Slutsatser

Sextortion är en könsbaserad korrupsionsföreteelse som utgår utifrån en behovssituation där förövaren, via missbruk av given auktoritet, kräver sexuella tjänster som korrupsionsvaluta. Sextortion har varit anonym men börjar få ett visst genomslag via rapporter och medvetenhetskampanjer.

Följande bild illustrerar sextortion utifrån ett korrupsionsperspektiv inom kontexten av studien.

Figur 2: Sextortion utifrån ett korrupsionsperspektiv. Författarens egen figur.

När mutor består av pengar eller gåvor så faller "den otillbörliga fördelen" under korrupsionsbrott. När i stället, en kvinna befinner sig i en behovssituation, där det

uppstår en maktobalans till någons fördel som begär en muta av sexuell karaktär i utbyte mot exempelvis medicin, genom maktmissbruk och psykologisk press, är det vanligen svårt att bevisa att ett brott har begåtts. Kvinnan befinner sig i en situation där hon diskrimineras utifrån två eller flera grunder, kön, fattig, medbrottsling och så vidare. Pilen längst ner på vänster sida visar de insatser som krävs för att omvända denna särbehandling av sextortion utifrån ett korruptionsperspektiv.

Studien stödjer argumenten om att korruption kan vara könsbaserad och då kan ske i form av sextortion. Vidare belyser studien att sextortion trivialiseras och tillskrivs som normaliserat och institutionaliserat utifrån ett feministiskt perspektiv.

Termens associeras med flera betydelser som försvårar en entydig acceptans. Samma otydliga definition försvårar identifieringen och placering av sextortion i Sidans handlingsplan mot korruption.

Det finns information om sextortion i form av studier och rapporter från erkända internationella organisationer men det som saknas är en tydlig klassificering inom antikorrupsionsagendan på lokal nivå. Med en klassificering på plats kan insatser mot sextortion få de effekter som eftersträvas.

Det bästa alternativet är att sextortion inkorporeras i lagrummet för korruption men ta i beaktande att inte offret kriminaliseras. Ett övervägande måste dock göras om "sextortion" är korrekt benämning på brottet.

6.3 Reflektion kring studiens metod och teori

I denna studie har en litteraturstudie använts som primär metod som sedan kompletterades med skriftliga intervjuer. Den kvalitativa litteraturstudien kändes som ett korrekt val av metod. Studier, rapporter och artiklar om sextortion är begränsade och ämnet diskuteras inom en relativt begränsad krets av

organisationer där de mest framträdande är Transparency International och International Association of Women Judges.

Den skriftliga intervjun med Sida motsvarade förväntningarna och gav underlag till att besvara den första forskningsfrågan. De övriga tre skriftliga intervjuer som skickades ut hade ett kompletteringssyfte och att enbart ett svar kom inom tidsramen för studien bör inte ha påverkat studiens resultat väsentligt.

Ur en kritisk synvinkel så kunde urvalet ha utvidgats i form av fler antal respondenter och inkluderat respondenter utanför den sakkunniga kretsen men en avvägning behövs alltid när man skriver denna typ av uppsats där tid är en knapp resurs som ska förvaltas väl samt en dos av instinkt för när det är tillräckligt med insamlat material.

Det empiriska materialet har analyserats utifrån ett feministiskt perspektiv och intersektionalitet. Valet av ett feministiskt perspektiv föll sig naturligt men idén om intersektionalitet tillkom under litteraturstudien, då tankarna gång på gång fördes till Crenshaws text. Utifrån antagandet om att sextortion är könsbaserad men att utöver genusaspekten så tillkommer ytterligare fördomar på grund av exempelvis fattigdom eller sjukdom, så förstärks utsatthetssituationen men tyvärr inte det rättsliga skyddet, vilket intersektionalitet illustrerar så väl.

Kritiskt sett, så var valet av ett feministiskt perspektiv alldeles för självklart på grund av ämnets natur. Omedvetet kan detta ha hindrat mig att utforska alternativa ansatser.

6.4 Förslag till fortsatta studier

Det skulle tillföras mycket till begreppet sextortion (inte nödvändigtvis ordet sextortion men innebörden) utifrån ett korruptionsperspektiv om någon tog sig an en studie utifrån ett rent juridiskt perspektiv och med fokus på konventionen (UNCAC).

Avslutningsvis en tankeställare: Skulle det vara ett alternativ för arbetet mot sextortion, att kriminalisera den som begär/tar emot en sexuell tjänst i utbyte mot någon hen har makt att ge, men inte den som ger en muta av sexuell karaktär, liknande sexköpslagen, att kriminalisera köp, men inte försäljning, av sexuella tjänster?

Fängelsevakter i Uganda vägrade leverera medicin till fångar såvida inte deras partners hade sex med dem. (IAWJ, 2015:13) – Det är sextortion.

Bibliografi

- Bailey, Sarah, 2008. Need and greed: corruption risks, perceptions and prevention in humanitarian assistance. I: *HPGB Policy Brief 32*. S. 1-7.
- Boehm, Frédéric & Sierra, Erika, 2015. The gendered impact of corruption: Who suffers more – men or women? I: *U4 Brief August 2015:9*. S. 1-4.
- Bryman, Alan & Bell, Emma, 2011. *Business Research Methods*. Oxford: Oxford University Press.
- Carnegie, Sara, 2019. *Sextortion: A crime of corruption and sexual exploitation*. London: The International Bar Association.
- Crenshaw, Kimberle, 1989. Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics. I: *University of Chicago Legal Forum: Vol. 1989: Iss. 1, Article 8*. S. 139-167.
- Denscombe, Martyn, 2017. *The Good Research Guide: For Small-Scale Social Research Projects* London: Open University Press. Kindle Edition.
- Eldén, Åsa m.fl., 2020. *Sextortion: Corruption and Gender-Based Violence*, EBA Report 2020:06. Stockholm: The Expert Group for Aid Studies
- Fangen, Katrine & Sellerberg, Ann-Marie (red.), 2011. *Många möjliga metoder*. Lund: Studentlitteratur.
- Feigenblatt, Hazel, 2020. Breaking the silence around sextortion: The links between power, sex and corruption. Berlin: Transparency International

Hodson, Loveday, 2020. A feminist approach to Alyne da Silva Pimentel Teixeira (deceased) v Brazil. I: Gonzalez-Salzberg, Damian & Hodson, Loveday (red.), *Research Methods for International Human Rights Law Beyond the Traditional Paradigm*. New York: Taylor and Francis. Kindle Edition. S. 42-68.

IAWJ, 2012. Stopping the Abuse of Power through Sexual Exploitation: Naming, Shaming, and Ending Sextortion. Washington DC: International Association of Women Judges.

Karlström, Bo, 2003. Korruptionens anatomi: Orsaker, konsekvenser och botemedel. I: *Corruption – Working Paper No. 1. Maj 2003*. S. 7-30.

McConnell, Lee & Smith, Rhoda (red.), 2018. *Research Methods in Human Rights*. New York: Routledge Taylor and Francis

Polismyndigheten, Nationella operativa avdelningen, 2020. *Människohandel för sexuella och andra ändamål: Lägesrapport 21*, Stockholm: Polismyndigheten.

Regeringskansliet, 2020. Ett utvecklat arbete mot korruption i den offentliga förvaltningen: Handlingsplan mot korruption 2021–2023

Sida, 2020. Handlingsplan för hur Sida ska motverka och hantera korruption 2020–2023. Stockholm: Sida

Sida, 2019. Corruption as a development obstacle Guidance for Sida's work

SOU 2020:38, Betänkande av - Utredningen om genomförande av visselblåsdirektivet. Stockholm: Statens Offentliga utredningar.

Svensson, Eva-Maria, 2019. Genusrättsvetenskap och juridiska metoder. I: Nääv, Maria & Zamboni, Mauro (red.), *Juridisk Metodlära*. Lund: Studentlitteratur. S. 275-316.

Thomson Reuters Foundation, IAWJ & Marval, O'Farrell and Mairal, 2015.

Combating Sextortion: A Comparative Study of Laws to Prosecute corruption involving Sexual Exploitation.

Transparency International, 2019. Global Corruption Barometer: Latin America & The Caribbean 2019

UNCAC 2003:10. UNODC.

UNDP-SIWI Water Governance Facility, 2017. Women and corruption in the water sector: Theories and experiences from Johannesburg and Bogotá. WGF Report No 8. Stockholm: SIWI

UNODC, 2017. State of implementation of the United Nations Convention against Corruption: Criminalization, law enforcement and international cooperation. Second edition UN: Vienna

UNODC, 2020. The Time is Now: Addressing the Gender Dimensions of Corruption. UN: Vienna

UNTOC 2000:12. UNODC.

a) Bloggar

Avello, Pilar, 2018. *Sex for Water is Sextortion, and it is a crime*. SIWI Blog.

December 11. <https://www.siwi.org/latest/sex-for-water-is-sex-tortion-and-it-is-a-crime/>

Gitlin, Sarah, 2015. *Beyond Sextortion: How Corruption Uniquely Affects Women*.

The Global Anticorruption Blog. January 2. <http://goo.gl/pP5BNT>

b) Internetsidor

Amahzoune, Yasmine från, 2018. "Vad har du gjort på internet?": Skolkuratorers erfarenheter av unga utsatta för sexuella övergrepp på internet. Ersta Sköndal Bräcke högskola. <http://esh.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1262821&dswid=278/> Hämtad 17 april 2021

Digitala Vetenskapliga Arkivet (DiVA) <https://www.diva-portal.org/smash/resultList.jsf?dswid=-1541&language=en&searchType=SIMPLE&query=sextortion&af=%5B%5D&aq=%5B%5B%5D%5D&aq2=%5B%5B%5D%5D&aqe=%5B%5D&noOfRows=50&sortOrder=author sort asc&sortOrder2=title sort asc&onlyFullText=false&sf=all> Hämtad 17 april 2021

Europaparlamentet, 2019. <https://www.europarl.europa.eu/news/sv/press-room/20190410IPR37529/nya-eu-omfattande-regler-for-att-skydda-visselblasare/> Hämtad 13 maj 2021

Expertgruppen för biståndsanalys (EBA) <https://eba.se/om-oss/> Hämtad 17 april 2021

International Association of Women Judges (IAWJ) <http://www.iawj.org/programs/corruption-and-sextortion/> Hämtad 20 april 2021

Institutet mot mutor (IMM), 2019 <https://www.institutetmotmutor.se/kunskapsbank/ordlista/sextortion/> Hämtad 6 maj 2021

Jämställdhetsmyndigheten, 2021. *Sextortion – när män i maktposition kräver sex som muta*. 3 februari <https://www.jamstalldhetsmyndigheten.se/nyhet/sextortion-nar-man-i-maktposition-kraver-sex-som-muta/> Hämtad 20 april 2021

Polismyndigheten, 2019. *Nationella anti-korruptionsgruppen - polisens arbete.*

<https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/nationella-anti-korruptionsgruppen/> Hämtad 5 maj 2021

Rydell, Marlena, 2021. De flydde hbtq-förtryck – misstänks ha våldtagits. I:

Svenska Dagbladet 29.1.2021 <https://www.svd.se/misstankta-omfattande-sexuella-overgrepp-pa-rfsl/> Hämtad 10 maj 2021

Sida, 2021. *Human Rights Based Approach.* [https://www.sida.se/en/for-](https://www.sida.se/en/for-partners/methods-materials/human-rights-based-approach/)

[partners/methods-materials/human-rights-based-approach/](https://www.sida.se/en/for-partners/methods-materials/human-rights-based-approach/) Hämtad 11 maj 2021

Sida, 2021. *Sidas arbete mot korruption* [https://www.sida.se/sa-fungerar-](https://www.sida.se/sa-fungerar-bistandet/kontroll-av-bistandet/arbete-mot-korruption)

[bistandet/kontroll-av-bistandet/arbete-mot-korruption](https://www.sida.se/sa-fungerar-bistandet/kontroll-av-bistandet/arbete-mot-korruption) Hämtad 5 maj 2021

Sida, 2021. *Unga mammor får en andra chans på folkhögskolor i Tanzania.*

<https://www.sida.se/sida-i-varlden/utbildning/unga-mammor-far-en-andra-chans-pa-folkhogskolor-i-tanzania/> Hämtad 17 april 2021

Transparency International, 2016. *Sextortion: undermining gender equality*

<https://www.transparency.org/en/news/sextortion-undermining-gender-equality/> Hämtad 2 maj 2021

UNODC, u.å. *Signature and Ratification Status*

<https://www.unodc.org/unodc/en/corruption/ratification-status.html/>

Hämtad 14 maj 2021

c) YouTube

Expertgruppen för biståndsanalys, 2020. *Seminarie Vad är SEXTORTION – och hur kan biståndet bekämpa det?* YouTube.

<https://www.youtube.com/watch?v=50ljbA1saI4&t=4996s>

Expertgruppen för biståndsanalys (EBA) Seminarie EBA på MR-dagarna 2021: *Sex, korruption och bistånd – hur bekämpar vi "sextortion"?* YouTube.

<https://www.youtube.com/watch?v=w2HUOhCZwB8&t=2s>

Kewasnet i samarbete med ANEW och SIWI, 2018. *Sex for water.* YouTube.

<https://www.youtube.com/watch?v=c4AkG0h83gg>

Tre unga asylsökande män trodde att politikers krav på sex skulle göra skillnaden mellan att antingen deporteras eller säkra permanent uppehållstillstånd i Norge.

(Carnegie, 2019) – Det är sextortion.

Bilagor

a) Dokumentation litteraturstudien

Sarah Bailey	Need and greed: corruption risks, perceptions and prevention in humanitarian assistance.
Frédéric Boehm & Erika Sierra- U4	The gendered impact of corruption: Who suffers more – men or women?
Sara Carnegie – IBA	Sextortion: A crime of corruption and sexual exploitation.
EBA	Youtube: Seminarie Vad är sextortion och hur kan bistånd bekämpa det?
EBA	YouTube: EBA-film Sextortion: Corruption and Gender-Based Violence.
EBA	YouTube: EBA på MR-dagarna 2021: Sex, korruption och bistånd – hur bekämpar vi "sextortion"?
Eldén m.fl. - EBA	Sextortion: Corruption and Gender-Based Violence
Sarah Gitlin	Beyond Sextortion: How Corruption Uniquely Affects Women
IAWJ	Stopping the Abuse of Power through Sexual Exploitation: Naming, Shaming, and Ending Sextortion
Jämställdhetsmyndigheten	Sextortion – när män i maktposition kräver sex som muta
Bo Karlström - Sida	Korruptionens anatomi Orsaker, konsekvenser och botemedel.
Kewasnet - ANEW - SIWI	YouTube: Sex for water.
Polismyndigheten	Människohandel för sexuella och andra ändamål
Regeringskansliet	Ett utvecklat arbete mot korruption i den offentliga förvaltningen, Handlingsplan mot korruption 2021–2023
Sida	Handlingsplan för hur Sida ska motverka och hantera korruption 2020–2023
Sida	Corruption as a development obstacle Guidance for Sida's work
Sida	Unga mammor får en andra chans på folkhögskolor i Tanzania
Transparency International	Global Corruption Barometer – Latin America & The Caribbean 2019
Transparency International	Breaking the silence around sextortion - The links between power, sex and corruption.
Transparency International	Sextortion: undermining gender equality
Thomson Reuters Foundation, IAWJ and Marval, O'Farrell & Mairal	Combating Sextortion - A Comparative Study of Laws to Prosecute corruption involving Sexual Exploitation.
UNDP-SIWI Water Governance Facility	Women and corruption in the water sector - Theories and experiences from Johannesburg and Bogotá.
UNODC	The Time is Now – Addressing the Gender Dimensions of Corruption

Tabell 3: Dokumentation litteraturstudien

b) Frågor Sida antikorrupktion

- 1) Existerar sextortion som begrepp inom Sida?
- 2) Anser du att sextortion är en form av korrupktion?
- 3) Finns sextortion med i handlingsplanen mot korrupktion 2021–2023?
  - a. Om ja, vad, hur?
  - b. Om nej, varför?
- 4) Hur kan sextortion integreras inom antikorrupktionsarbetet?
- 5) Faller sextortion bort i prioriteringslistan inom antikorrupktionsarbetet på grund av att det inte är mätbart i monetära termer?
- 6) Vilka insatser tycker du är effektiva mot sextortion (åtminstone teoretiskt sett)?
- 7) Vilka etablerade antikorrupktionsmetoder är effektiva också mot sextortion?
- 8) Under 2020 gavs det ut två rapporter om sextortion, har du löst någon av dem och har rekommendationerna i dessa rapporter påverkat handlingsplanen inom korrupktion?
  - a. "Sextortion: Corruption and Gender-Based Violence" av Eldén m.fl. och utgiven av Expertgruppen för biståndsanalys (EBA)
  - b. "Breaking the silence around sextortion - The links between power, sex and corruption" av Hazel Feigenblatt och utgiven av Transparency International

c) Frågor Sida jämställdhet

- 1) Existerar sextortion som begrepp inom Sida?
- 2) Anser du att sextortion är en form av korruption?
- 3) Varför bör sextortion vara en del av jämställhetsarbetet?
- 4) Hur kan man integrera sextortion inom jämställhetsagendan?
- 5) Faller sextortion bort i prioriteringslistan inom antikorrupsionsarbetet och könsbaserat våld då den "faller mellan stolarna"?
- 6) Vilka insatser tycker du är effektiva mot sextortion (åtminstone teoretiskt sett)?

d) Frågor Jämställdhetsmyndigheten

- 1) Existerar sextortion som begrepp inom SEAH?
- 2) Anser du att sextortion är en form av korruption?
- 3) Finns sextortion med i Jämställdhetsmyndighetens handlingsplan mot korruption 2021–2023?
  - a. Om ja, vad, hur?
  - b. Om nej, varför?
- 4) Hur kan man integrera sextortion inom antikorrupsionsarbetet?
- 5) Faller sextortion bort i prioriteringslistan inom antikorrupsionsarbetet på grund av att det inte är mätbart i monetära termer?
- 6) Vilka insatser tycker du är effektiva mot sextortion (åtminstone teoretiskt sett)?
- 7) Vilka etablerade antikorrupsionsmetoder är effektiva också mot sextortion?
- 8) Är det ett problem att sextortion en tvådimensionellt, korruption och könsbaserad våld? Skulle hanteringen underlättas om man delade begreppet i sextortion som korruption (myndighets/offentlighetsbaserat) och sextortion som relationsbaserad (asymmetri/dominansperspektiv).
- 9) Skulle det vara ett alternativ för sextortion, att kriminalisera den som begär/tar emot en sexuell tjänst i utbyte mot någon hen har makt att ge, men inte den som ger en muta av sexuell karaktär, liknande sexköpslagen, att kriminalisera köp, men inte försäljning, av sexuella tjänster?

e) Frågor UD

- 1) Existerar sextortion som begrepp inom SEAH?
- 2) Anser du att sextortion är en form av korruption?
- 3) Finns sextortion med i Regeringens handlingsplan mot korruption 2021–2023?
  - a. Om ja, vad, hur?
  - b. Om nej, varför?
- 4) Hur kan man integrera sextortion inom antikorrupsionsarbetet?
- 5) Faller sextortion bort i prioriteringslistan inom antikorrupsionsarbetet på grund av att det inte är mätbart i monetära termer?
- 6) Vilka insatser tycker du är effektiva mot sextortion (åtminstone teoretiskt sett)?
- 7) Vilka etablerade antikorrupsionsmetoder är effektiva också mot sextortion?
- 8) Är det ett problem att sextortion en tvådimensionellt, korruption och könsbaserad våld? Skulle hanteringen underlättas om man delade begreppet i sextortion som korruption (myndighets/offentlighetsbaserat) och sextortion som relationsbaserad (asymmetri/dominansperspektiv).

f) UNOCD Fotnot

Studies of acts of a sexual nature as corruption currency⁸⁴ (UNOCD, 2020:44)

- 84 The word sextortion is not being used in the present publication, in view of the following ambiguities. The expression 'sextortion' was popularized by the International Association of Women Judges (<http://www.iawj.org/wp-content/uploads/2017/04/Corruption-and-Sextortion-Resource-1.pdf>) to capture the abuse of authority to extort sex. The term is intended to encompass any 'form of corruption in which sex, rather than money, is the currency of the bribe' [Carnegie, S. (2019). Sextortion: A crime of corruption and sexual exploitation. *The International Bar Association*]. Yet it has another meaning under the laws of some federal states in the United States of America such as Pennsylvania, where sexual extortion—shortened to sextortion—refers to a situation where someone forces another individual to send them sexual images under the threat of exposing private or sensitive information, <https://www.legis.state.pa.us/cfdocs/legis/li/uconsCheck.cfm?yr=2019&sessInd=0&act=100>. Sextortion is also used differently by the National Crime Agency of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland (<https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/what-we-do/crime-threats/kidnap-and-extortion/sextortion-webcam-blackmail>), 'as a form of webcam blackmail, where criminals befriend victims online by using a fake identity and persuade them to perform sexual acts in front of their webcams'.

g) Sökningar och träffar på ”sextortion”

WEBBADRESS	ORGANISATION/MYNDIGHET	ANTAL TRÄFFAR	KOMMENTAR	DATUM
diva-portal.org	Digitala Vetenskapliga Arkivet	2	Kandidatuppsats, presentations material	17 april 2021
eba.se	Expertgruppen för biståndsanalys	6	Rapport, Seminarie om sextortion (Youtube), Kort film, Seminarie MR dagar (Youtube)	20 april 2021
iawj.org	International Association of Women Judges	34	Definition, webinar, forum, artiklar, seminarier, rapporter, med mera	20 april 2021
ibanet.org	International Bar Association	30	Studie, rapporter, konferensmaterial med mera	6 maj 2021
institutetmotmutor.se	Institutet mot mutor	3	Definition, artiklar	5 maj 2021
jämställdhetsmyndigheten.se	Jämställdhetsmyndigheten	1	Artikel om sextortion	24 april 2021
kvinnatillkvinna.se	Kvinna till Kvinna	0		11 maj 2021
polisen.se	Polismyndigheten	1	Sexuella övergrepp via internet	17 april 2021
sida.se	Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete	1	Artikel om unga mammor i Tanzania	17 april 2021
siwi.org	Stockholm International Water Institute	2	Artikel, rapport	2 maj 2021
transparency.org	Transparency International	38	Rapporter, artiklar, nyheter, GCB LAC, GCB MENA med mera	19 april 2021
transparency.se	Transparency International Sverige	4	Artiklar, årsberättelse, GCB LAC	17 april 2021
U4.no	Anti-Corruption Resource Center	88	Definition, artiklar, kurser med mera	27 april 2021
regeringen.se	Utrikesdepartementet	0		3 maj 2021
un.org	Förenta Nationerna	19	Cyberbrott, artiklar, ref till UN Women	7 maj 2021
unwomen.org	Förenta Nationerna kvinnokommission	5	Tal, artiklar	4 maj 2021
undp.org	United Nations Development Programme	0		4 maj 2021
unodc.org	United Nations Office on Drugs and Crime	2	Rapport om korruption inkl sextortion och en rapport om cyberbrott	4 maj 2021
unodc.org	FN:s konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet	0		4 maj 2021
unodc.org	FN: s konvention mot korruption	0		4 maj 2021

Tabell 4: Antal träffar på sökningen ”sextortion”